

Informovanost veřejnosti o chráněných dílnách ve Zlínském kraji

Kateřina Darebníčková

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina Darebničková**

Osobní číslo: **H14966**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Informovanost veřejnosti o chráněných dílnách ve Zlínském kraji**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti sociální pedagogiky v kontextu chráněných dílen, pracovní rehabilitace a ergoterapie.

Příprava metodiky výzkumné části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace s využitím standardní metodologie.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

KUCHAŘ, Pavel. Trh práce: sociologická analýza. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1383-3.

KREJČÍŘOVÁ, O. Problematika zaměstnávání občanů se zdravotním postižením. Praha:Rytmus, 2005. ISBN 80-903598-1-7.

LEIBLOVÁ, Zdeňka. Zaměstnávání občanů se zdravotním postižením, důchodců, mladstvých a studentů, absolventů škol, žen a dalších kategorií. Olomouc: ANAG, 2005. ISBN 80-7364-277-9.

NOVOSAD, Libor. Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-509-7.

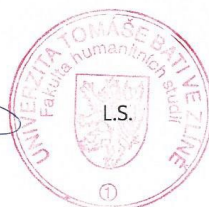
Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eva Šalenová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **7. prosince 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2017**

Ve Zlíně dne 7. prosince 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 20.4.2017

Darabová

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odporá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídáne k větší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá informovaností veřejnosti o chráněných dílnách ve Zlínském kraji. Teoretická část uvádí základní pojmy, informace a legislativní zakotvení chráněných dílen, ale i zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Praktická část je tvořena kvantitativním výzkumem, který byl proveden formou dotazníkového šetření. Cílem bylo zjistit, jak je veřejnost ve Zlínském kraji informována o chráněných dílnách. V závěru bakalářské práce jsou shrnuty získané poznatky výzkumu a doporučení pro praxi a v rámci zefektivnění informovanosti veřejnosti o této problematice.

Klíčová slova: chráněná dílna, chráněné pracovní místo, osoba se zdravotním postižením, ergoterapie, trh práce

ABSTRACT

The topic of my bachelor's thesis is the monitoring of the level of public awareness of sheltered workshops in the Zlin region.

The theoretical part includes the basic terminology, information basis and legislative framework of sheltered workshops and it also includes the situation of employment of handicapped persons.

The practical part is covered by quantitative research done by using questionnaire survey methodology. The target of the survey was to find out how the public of Zlin region was informed about sheltered workshops.

At the end of the thesis there are results of the survey and summary of the recommendations how to increase the efficiency of the activities towards general public.

Keywords: sheltered workshops, sheltered workstation, handicapped person, ergotherapy, job market

Touto cestou si dovoluji poděkovat paní Mgr. Evě Šalenové za cenné rady, připomínky, ochotu, trpělivost a laskavý přístup, kterou věnovala po celou dobu zpracování bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 POSTAVENÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM VE SPOLEČNOSTI A NA TRHU PRÁCE	12
1.1 ZDRAVOTNÍ POSTIŽENÍ	12
1.2 ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM.....	13
1.2.1 Zaměstnávání plně invalidních osob	14
1.2.2 Zaměstnávání částečně invalidních osob	15
1.2.3 Zaměstnávání osob zdravotně znevýhodněných	15
1.3 ERGOTERAPIE.....	16
1.3.1 Historie ergoterapie	16
1.3.2 Cíle ergoterapie	17
1.3.3 Ergoterapeut	18
1.3.4 Prostředky ergoterapie	19
1.4 TRH PRÁCE	20
1.4.1 Význam práce.....	21
2 CHRÁNĚNÁ DÍLNA	23
2.1 LEGISLATIVNÍ ZAKOTVENÍ CHRÁNĚNÉ DÍLNY	23
2.2 CHRÁNĚNÉ PRACOVNÍ MÍSTO	23
2.3 HISTORIE CHRÁNĚNÝCH DÍLEN.....	25
2.4 CHARAKTERISTIKA CHRÁNĚNÝCH DÍLEN.....	25
2.5 CÍLE CHRÁNĚNÝCH DÍLEN	26
2.6 PROVOZOVATEL CHRÁNĚNÉ DÍLNY	27
2.7 SOUČASNÝ STAV CHRÁNĚNÝCH DÍLEN	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
3 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	29
3.1 CÍLE VÝZKUMU	29
3.1.1 Dílčí cíle	29
3.1.2 Výzkumné otázky.....	30
3.2 VÝZKUMNÝ SOUBOR A ZPŮSOB JEHO VÝBĚRU	31
3.3 METODA SBĚRU DAT A REALIZACE VÝZKUMU	31
4 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	32
4.1 ZHDNOCENÍ STANOVENÝCH DÍLČÍCH CÍLŮ V SOUVISLOSTI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY	51
4.2 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	56
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	61
SEZNAM OBRÁZKŮ	62
SEZNAM TABULEK	63
SEZNAM PŘÍLOH	64

ÚVOD

Osoby se zdravotním postižením představují na pracovním trhu rizikovou skupinu, která se vyznačuje rozličnými charakteristikami. Tato riziková skupina je definována především druhem a stupněm postižení, což má vliv na míru pracovní schopnosti a schopnost jejích členů uplatnit se na trhu práce, jejich schopnost je často podmíněna rodinným zázemím, dosaženým vzděláním a jeho specializací.

Osoby se zdravotním postižením mají na pracovním trhu dvě možnosti, pokusit se začlenit do otevřeného trhu práce nebo nalézt uplatnění formou chráněných pracovních míst v chráněných dílnách.

Práce neznamena pro osoby se zdravotním postižením jen prostředek k uspokojení jejich fyzických potřeb, ale vytváří i možnosti pro jejich seberealizaci prostřednictvím rozvíjení a využívání jejich talentu a dovedností. Předpokladem dosažení seberealizace je odpovídající podchycení těch vloh člověka, které nejsou ovlivněny jejich poruchou, nemocí nebo úrazem. To předpokládá poznat osobnost, schopnosti i znalosti jedince a vhodně je začlenit na pracovní trh, k čemuž může být využito jak nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, tak i dalších sociálních služeb.

Tématem zpracované bakalářské práce je Informovanost veřejnosti o chráněných dílnách ve Zlínském kraji. Zaměřili jsme se na informovanost veřejnosti vztahující se k dané problematice chráněných dílen. Hlavním cílem bakalářské práce je komplexní získání poznatků o tom, jak je veřejnost informována o chráněných dílnách a jakým způsobem získává informace, zaměření jejich činnosti a podpoře chráněných dílen. Tato práce je rozčleněna do dvou částí – teoretické a praktické.

V teoretické části se věnujeme postavením osoby se zdravotním postižením ve společnosti a na trhu práce, snažíme se vymezit pojem zdravotního postižení a možnosti uplatnění na trhu práce. Dále se věnujeme ergoterapii, jejími cíli a prostředky.

V samostatné kapitole se věnujeme chráněným dílnám a chráněným pracovním místům, legislativním zakotvením chráněných pracovních míst, historii chráněných dílen, cíli chráněných dílen, charakteristikou chráněných dílen a současným stavem chráněných dílen.

V praktické části se zabýváme výsledky průzkumu. Zvolili jsme kvantitativní výzkum, kde jsme využili informace z elektronické komunikace s následným zpracováním dat.

V závěru bakalářské práce shrnujeme získané poznatky a dále se zaměřujeme na vymezení možných doporučení pro praxi, tak aby mohla být veřejnost co nejlépe informována.

TEORETICKÁ ČÁST

1 POSTAVENÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM VE SPOLEČNOSTI A NA TRHU PRÁCE

Občané se zdravotním postižením mají v pracovním procesu stejná práva a povinnosti jako ostatní zaměstnanci. V zákoníku práce je však několik bodů, které tyto zaměstnance zvýhodňuje vzhledem k jejich zdravotnímu handicapu a sociálního postavení.

To, že je člověk zdravotně postižený, neznamena, že není schopen pracovat. Jde pouze jen o omezení vzhledem k jeho postižení a zdravotní stav.

1.1 Zdravotní postižení

Lidé se zdravotním postižením jsou součástí v naší společnosti již od jejího vzniku.

V českém prostředí jsou nejběžněji užívanými termíny: zdravotní postižení, porucha a handicap.

Jak uvádí Novosad (2009,s.14) zdravotní postižení i handicap jsou víceméně společenskými pojmy, odvíjejícími se ze vztahu mezi tělesným, smyslovým nebo psychickým poškozením a společenským prostředím. Pojem zdravotní postižení se ale stále více ukazuje jako nevýstižný, protože lidské zdraví je primárně více vztahováno k absenci či výskytu nemoci nebo poruchy, což je jedna věc, avšak komplex příčin a důsledků toho, že je něco poškozeno, tzn. je postižena určitá oblast lidské existence, a jedinec může být kvůli tomu znevýhodněn, je věc druhá.

Důležitým faktorem je také partnerský svazek (Novosad,2009,s.59) „Lidé se zdravotním postižením vytvářejí v podstatě dva typy partnerských vztahů. V případě, že jeden z partnerů je zdravý, musí se naučit respektovat určitá omezení, jež vyplývají z partnerova postižení, a naučit se u partnera objevovat, vnímat a rozvíjet ty vlastnosti a schopnosti, které jej činí jedinečným, přitažlivým či atraktivním. Pro druhého však takové snažení nesmí být samozřejmostí, ale oceňovaným impulzem k tomu, aby se vztah nevyvíjel jako jednostranný, ale jako pouto, do něhož každý vkládá svou individualitu, lásku a úctu i své očekávání a vůli být spolutvůrcem hodnotného života dvou lidí“

Matoušek (2008,s.255) definuje zdravotní postižení jako postižení člověka, které nepříznivě ovlivňuje kvalitu jeho života, zejména schopnost navazovat a udržovat vztahy s lidmi a schopnost pracovat.

Podle Vágnerové (2004,s.51) vztah jedince s postižením a společnosti závisí nejen na historii, ale také na jejím kulturním vývoji a hodnotách. Kultura ve společnosti je měřítkem, co splňuje a nesplňuje normu. Proto je důležité zaměřit se i na kulturní vývoj společnosti a nejen na vědecký pokrok v lékařské oblasti.

Pro jedince s postižením je to náročná životní situace (Vágnerová,2004,s.59) „Každé postižení působí podle toho, jak postižený své postižení prožívá a jak toho prožívání na něj působí, jaké způsoby řešení své situace nachází a jak tyto způsoby řešení ovlivňují jeho osobnost.“

Novosad (2011,s.67) uvádí, že ztráta jednoznačnosti a jistoty lidského úsudku, ztráta jisté naivity, zpřístupňuje hlubší pohled na svět, jenž svou zvědavostí, svým nekončícím tázáním je schopen odhalovat klamy a sebeklamy, napětí a rozpory v každodenním dění, vnímání a jednání.

1.2 Zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Kuchař (2007) uvádí, že lidé se zdravotním postižením mají značné problémy s nalezením odpovídajícího pracovního uplatnění. Je třeba zdůraznit, že jde o skupinu lidí v naší společnosti, která je z hlediska charakteru postižení (fyzického či psychického, genetického či získaného v důsledku nemoci či úrazu) značně heterogenní. Možnost jejich zapojení a uplatnění se do pracovního procesu se s přechodem na tržní ekonomiku podstatně zhoršily. V minulosti existovaly specializované firmy, které zaměstnávali lidi z této skupiny pracujících, pro které otázky hospodářské rentability nebyly pro ně rozhodující. V průběhu 90. let byla většina z nich nucena z ekonomických důvodů omezit nebo ukončit svoji činnost. Tím se také značně omezily pracovní příležitosti pro zdravotně postižené, což následně vedlo k růstu jejich nezaměstnanosti.

Zaměstnávání osob se zdravotním postižením je legislativně ukotveno v § 67 v zákonu č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Osobou zdravotně znevýhodněnou je fyzická osoba, která má zachovánu schopnost vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost,

ale její schopnosti být nebo zůstat pracovně začleněna, vykonávat dosavadní povolání nebo využít dosavadní kvalifikaci nebo kvalifikaci získat jsou podstatně omezeny z důvodu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu; osobou zdravotně znevýhodněnou však nemůže být osoba, která je osobou se zdravotním postižením.

Podle § 81 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti jsou zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele. Povinný podíl činí 4 %. U zaměstnavatelů, kteří jsou agenturou práce podle § 14 odst. 3 písm. b), se do celkového počtu zaměstnanců v pracovním poměru nezapočítají zaměstnanci, kteří jsou dočasně přiděleni k výkonu práce k uživateli.

Lidé se zdravotním postižením mají v pracovním procesu stejná práva a povinnosti jako ostatní pracovníci. Zákoník práce však v několika ustanoveních tyto zaměstnance vzhledem k jejich zdravotnímu stavu a sociálnímu postavení zvýhodňuje. Rozhodnutí o tom, že občan je zdravotně postižený, neznamená, že nemůže pracovat. V tomto případě jde pouze o omezení s ohledem na zdravotní stav. K uzavření pracovního poměru musí mít zdravotně postižený občan způsobilost k právům a povinnostem a rovněž tak k právním úkonům. Před vstupem do pracovního poměru může zaměstnavatel požadovat v souladu s § 28 zákoníku práce vstupní lékařskou prohlídku zaměstnance.

Podle Leiblové (2005) každý občan plně invalidní je ze zákona občanem s těžším zdravotním postižením:

1.2.1 Zaměstnávání plně invalidních osob

Tyto lidé, jako osoby s těžším zdravotním postižením, využívají podle zákona o zaměstnanosti, mnohé výhody. Větší výhody mají ti zaměstnavatelé, kteří tyto osoby chtějí zaměstnat. Jde zejména o různé příspěvky a dotace. Plně invalidní osoba již nemusí mít k uznání těžšího zdravotního postižení žádné další rozhodnutí nebo potvrzení. Skutečnost, že je osobou plně invalidní, osvědčuje rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení. Každý plně invalidní občan je ze zákona občanem s těžším zdravotním postižením.

1.2.2 Zaměstnávání částečně invalidních osob

Částečně invalidní osoba je podle zákona považována za osobu se zdravotním postižením (dříve osoba se změněnou pracovní schopností). Bez dalších potvrzení a rozhodnutí bude průkazné jako doklad Rozhodnutí o částečné invaliditě nebo Rozhodnutí o přiznání částečného invalidního důchodu.

1.2.3 Zaměstnávání osob zdravotně znevýhodněných

Podle § 67 odst. 3 zákona o zaměstnanosti se za osobu zdravotně znevýhodněnou považuje fyzická osoba, která má zachovány schopnost vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, ale její schopnosti být nebo zůstat pracovní začleněna, vykonávat dosavadní povolání nebo využít dosavadní kvalifikaci nebo kvalifikaci získat jsou podstatně omezeny z důvodu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se pro účely zákona o zaměstnanosti považuje nepříznivý stav, který podle poznatků lékařské vědy má trvat déle než jeden rok a podstatně omezuje psychické, fyzické nebo smyslové schopnosti a tím i schopnost pracovního uplatnění.

Tab. 1. Vývoj nezaměstnanosti na trhu práce (údaje v tabulce jsou uvedeny v tisících osob.)

Tabulka 1 Vývoj nezaměstnanosti na trhu práce

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Nezaměstnaní	505,9	566,5	559,1	475,1	402,9
Osoby se zdravotním postižením	61,5	62,1	61,1	59,3	56,2
Míra nezaměstnanosti v %	6,9	7,7	7,6	6,5	5,5

Portál MPSV, 2017. Tabulka vlastní

1.3 Ergoterapie

Jde o činnost, která se zabývá začleněním osoby se zdravotním postižením do běžných denních činností. Podporuje jeho možnosti v rámci jeho zdravotního postižení. Nesprávně se také označuje jako léčba prací.

„Ergoterapie je profese, která prostřednictvím smysluplného zaměstnávání usiluje o zachování a využívání schopností jedince potřebných pro zvládnutí běžných denních, pracovních, zájmových a rekreačních činností u osob jakéhokoli věku s různým typem postižení (fyzickým, smyslovým, psychickým, mentálním nebo sociálním znevýhodněním). Podporuje maximálně možnou participaci jedince v běžném životě, přičemž respektuje plně jeho osobnost a možnosti. Pro podporu participace jedince využívá specifické metody a techniky, nácvik konkrétních dovedností, poradenství či přizpůsobení prostředí. Pojem zaměstnávání jsou myšleny veškeré činnosti, které člověk vykonává a v průběhu života a jsou vnímány jako součást jeho životního stylu a identity.“ (Česká asociace ergoterapeutů, 2008)

1.3.1 Historie ergoterapie

Podle (Jelínkové,2009,s.26) lze vznik ergoterapie datovat již v 18.stol., kdy se využívala jako pracovní terapie v péči o duševně nemocné. Tuto léčbu začal uplatňovat v roce 1793 psychiatr Phillipe Pinel v péči o osoby s duševním onemocněním a změnil tím pohled na osoby duševně nemocné, kteří byli doposud bráni jako osoby nebezpečné a nevléčitelné, tudíž vyloučení ze společnosti. Pinel prosazoval zachování lidské důstojnosti a v léčbě začal prosazovat laskavý přístup k pacientům a zavedl pravidelný režim dne, do něhož začlenil rekreační a kreativní činnost za účelem obnovení duševního zdraví prostřednictvím zaměstnávání. Při léčbě začal využívat četbu knih, poslech hudby, tělesná cvičení a práci. V USA se při terapii osvědčilo využívání rukodělných a výtvarných činností. V roce 1917 byla v USA také založena Národní společnost pro podporu ergoterapie (dnešní Americká ergoterapeutická asociace-American Occupational Therapy Association, AOTA).

U nás se ergoterapie začala používat v 19.stol. také při léčbě pacientů s duševním onemocněním. První, kdo začal ergoterapii u nás zavádět byl prof. Rudolf Jedlička

v Jedličkově ústavu v Praze. Jedličkův ústav v Praze byl určený pro děti s tělesným postižením a později i pro raněné vojáky z druhé světové války. Jedličkův ústav byl ale také nejznámější díky svým dílnám, kde se zabývali truhlářskou výrobou, krejčovstvím, zahradnictvím, výrobou ručně vázaných koberců, vyšíváním praporů a stuh a ortopedickou dílnou. Před rokem 1989 ergoterapie byla jen jako součást fyzioterapie v rehabilitačních ústavech.

K osamostatnění profese ergoterapie u nás přispělo založení České asociace ergoterapeutů v roce 1994. Tím se zlepšilo postavení a uplatnění ergoterapeutů na trhu práce.

V současné době je profese ergoterapie legislativně ukotvena v zákonu č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních. Díky neustálým změnám v naší společnosti také ergoterapie prochází neustálým vývojem, do roku 2004 bylo možné ergoterapii studovat na vyšších odborných zdravotních školách, nyní pouze na vysokých školách nebo lékařských či zdravotně sociálních fakultách formou bakalářského studia. Magisterské studium tohoto oboru nebylo zatím u nás zahájeno.

1.3.2 Cíle ergoterapie

Hagedornová (2000) uvádí cíle ergoterapie: „umožnit osobě dosáhnout kompetentní úrovně provádění jakýchkoli činností, aktivit nebo úkonů, které jsou pro ni důležité, smysluplné nebo nezbytné, v odpovídajícím prostředí a v rozsahu, který osoba pokládá za uspokojivý, za předpokladu splnění nezbytných sociálních kulturních norem.“

Česká asociace ergoterapeutů ve své koncepci oboru ergoterapie definuje cíle:

- podporovat zdraví a duševní pohodu klienta/pacienta prostřednictvím smysluplné aktivity/zaměstnávání
- pomáhat zlepšovat schopnosti, které osoba potřebuje pro zvládnutí běžných denních činností, pracovních činností a aktivit volného času
- umožnit osobě naplňovat její sociální role
- napomáhat k plnému zapojení osoby do aktivit jejího sociálního prostředí a komunity
- uplatňovat terapii zacílenou na klienta/pacienta, který je aktivním účastníkem terapie a podílí se na plánování a procesu terapie

- posilovat osobu v udržení, obnovení či získávání kompetencí potřebných pro plánování a realizaci jejich každodenních činností v interakci s prostředím (zvládání nároků jak sociálního, tak fyzického prostředí)
- usilovat o zachování příležitosti účastnit se aktivit každodenního života všem osobám bez ohledu na jejich zdravotní postižení či znevýhodnění

1.3.3 Ergoterapeut

Dobrý terapeut musí dobře využívat vlastní osobu, musí projevovat emoční zralost a mít dobrý náhled na své potřeby a styl, který používá při své práci. Také musí mít schopnost zvládat různé reakce a osobní stresy, které mohou vyplynout z některých situací. Musí si být také vědom, jak se přizpůsobit svým postojem a chováním ke klientovi jako terapeut.

Ergoterapeut je odborně způsobilý pracovník, tato činnost je legislativně ukotvena v § 7 v zákonu č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotních povoláních.

Ergoterapeut se zaměřuje:

- provádí ergoterapeutické vyšetření zaměřené na analýzu činností pacienta, hodnocení senzomotoriky, orientační vyšetření kognitivních funkcí ve vztahu k analýze běžných denních činností
- provádí hodnocení a nácvik běžných denních činností personálních (např. příjem jídla, osobní hygiena, koupání, oblékání, přesuny, použití WC) a instrumentálních (především příprava jídla, nakupování, běžný úklid, manipulace s penězi, používání dopravního prostředku) pomocí standardizovaných testů a hodnocení v nemocničním i domácím prostředí klienta
- provádí hodnocení v oblasti pracovních a zájmových aktivit v kontextu fyzického a sociálního prostředí
- na základě ergoterapeutického vyšetření a analýzy funkčních schopností sestavuje krátkodobý a dlouhodobý plán terapie
- aplikuje ergoterapeutické postupy a metodiky v individuální i skupinové ergoterapii
- ve spolupráci s ostatními odborníky provádí rehabilitaci kognitivních funkcí a nácvik komunikačních a sociálních dovedností

- doporučuje kompenzační a technické pomůcky a učí pacienty, členy rodiny a ošetrovatelský personál tyto pomůcky využívat,
- poskytuje poradenské služby a instruktáže v otázkách prevence vzniku komplikací a strukturálních změn u imobilních pacientů, spolupracují v tomto směru s ošetrovatelským personálem a rodinnými příslušníky klienta
- zabývá se poradenstvím v oblasti adaptace a kompenzace poruch a onemocnění i v otázkách adaptace a úprav domácího prostředí (v rámci individuálních domácích návštěv indikovaných lékařem)
- podílí se na ergodiagnostickém vyšetření (analýza pracovních činností a pracovního potenciálu) a předpracovní rehabilitaci (tréninku tolerance zátěže, vytrvalosti, nácviku pracovních dovedností apod.) a ve spolupráci s ostatními odborníky doporučuje vhodné pracovní a studijní začlenění osob se zdravotním postižením. (Česká asociace ergoterapeutů, 2008)

1.3.4 Prostředky ergoterapie

Prostředek nebo jakákoliv technická pomůcka je nástroj, zařízení, které podporuje funkční schopnosti, zmírňuje postižení a zapojují postiženou osobu do každodenního života. Technické pomůcky se využívají ke zvýšení nezávislosti v oblasti pohyblivosti v běžných denních činnostech. V ergoterapii se využívají kompenzační pomůcky, které pomáhají podporovat schopnosti vykonávané při běžných denních, pracovních a aktivních činnostech. Kromě kompenzačních pomůcek se také používají zvětšovací lupy, nájezdové rampy, ale také technicky náročnější jako počítače, elektronické pomůcky, které usnadňují komunikaci, kontrolu a ovládání okolního prostředí.

Aktivita používaná při ergoterapii se vždy přizpůsobuje individuálně podle zdravotního stavu a zájmů klienta. Mohou být primární (každodenní činnost a sebeobsluha), pracovní, herní a rekreační. Často se používá výtvarná činnost, práce s papírem, textilem, dřevem nebo keramikou.

1.4 Trh práce

Trh práce se řídí stejnými zákonitostmi jako ostatní trhy, nicméně má řadu specifických rysů, které jsou projevem zvláštností výrobního faktoru práce. Práce je jedním ze zdrojů, ale neexistuje sama o sobě. Práci konají lidé, nositelé schopnosti pracovat (pracovní síly). Kromě výrobního faktoru práce se sjednává s jejím vlastníkem a cenou je mzda.

Lidem se zdravotním postižením se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce (MPSV, 2017):

- Pracovní rehabilitace - souvislá činnost zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením, kterou na základě její žádosti zabezpečují krajské pobočky Úřadu práce ČR a hradí náklady s ní spojené. Krajská pobočka Úřadu práce v součinnosti s osobou se zdravotním postižením sestaví individuální plán pracovní rehabilitace.
- Příprava k práci - zapracování osoby se zdravotním postižením na vhodné pracovní místo na základě písemné dohody s Úřadem práce ČR. Příprava k práci může být prováděna s podporou asistenta. Tato příprava trvá nejdéle 24 měsíců.
- Specializované rekvalifikační kurzy - jsou uskutečňovány za stejných podmínek jako rekvalifikace.

Pro tržní ekonomiku je typické, že souběžně fungují trhy zboží, služeb, ale i trhy výrobních faktorů, tedy i trh práce. Na tomto trhu se v podstatě kupuje a prodává práce, jejíž cenou je mzda. Trh práce je trhem specifickým. Jeho specifika plynou z toho, že práce je funkcí pracovní síly, a je tedy úzce svázána s osobností člověka.

Od trhu práce se očekává:

- v požadované struktuře zabezpečí ekonomiku potřebnými pracovními silami, tzn. že umožní produkci statků a služeb
- zabezpečí zajištění pracovních sil odpovídajícími prostředky, především pracovními příjmy, a to v míře, která odpovídá jejich podílu na produkci

Na trhu práce však plně nefungují standardní tržní mechanismy, které vyrovnávají nabídku s poptávkou prostřednictvím ceny práce, tj. mzdy. Hlavní příčiny toho, proč standardní přizpůsobovací tržní mechanismus je v případě trhu práce zeslaben jsou:

- na trhu je předmětem směny práce. Ta je neoddělitelná od osobnosti člověka. Ti co práci prodávají (zaměstnanci) i ti co práci kupují (zaměstnavatelé) uplatňují různé preference. To znamená, že se nerozhodují pouze podle ceny práce, ale i podle řady dalších skutečností
- přizpůsobování nabídky a poptávky podle ceny práce je do určité míry deformováno i tím, že se firmy snaží udržet si určitý kmenový počet kvalitních pracovníků, často do jejich kvalifikace investují. Stejně tak i samotní zaměstnanci mají zájem zůstat u firmy
- trh práce je ve značné míře segmentován, tzn. existuje velké množství trhů práce. Tato segmentace vyplývá jednak z enormní rozdílnosti mezi lidmi a pracovními místy a také z územní alokace trhů práce
- na trhu práce se projevuje vliv kolektivního vyjednávání na mzdy. V procesu kolektivního vyjednávání jsou dohodnuty parametry mzdového vývoje v závislosti na ekonomickém vývoji
- trh práce je výrazně ovlivňován ze strany státu. Zejména jde o pracovní zákonodárství, jak je např. úprava pracovní doby, stanovování minimální mzdy, délka školní docházky apod., což významně ovlivňuje stranu nabídky práce.

Trh práce svým fungováním inklinuje k nerovnováze a k nezaměstnanosti – se všemi jejími negativními sociálními a ekonomickými dopady. Trh práce není ve skutečnosti typickým konkurenčním trhem, ale trhem administrativně regulovaným.

1.4.1 Význam práce

Podle Krejčířové (2009,s.49) mnoho osob se zdravotním postižením se potýká po zhoršení zdravotního stavu právě s těmito důsledky. V této práci se však více věnujeme trvale postiženým osobám, a proto je příhodnější hovořit o pozitivních důsledcích práce pro člověka, protože mnoho osob se zdravotním postižením je dlouhodobě nezaměstnaných a mnoho z nich zaměstnáno nikdy nebylo. To ovšem neznamená, že osoby se zdravotním postižením netrpí podobnými problémy jako ti, kteří o svou práci přišli.

Zmiňme v této souvislosti konkrétní přínosy práce pro člověka, které nabývají na významu, právě pokud se jedná o osoby se zdravotním postižením:

- existenční a materiální: odměna, mzda, uspokojení osobních potřeb, pochopení ceny, hodnoty lidské práce, chápání času, prostoru a energie,
- rozvojový a tvořivý: rozvoj duševních a tělesných schopností, realizace představ o světě a produktech lidské činnosti,
- kooperační a socializační: svou prací navazujeme na práci jiných lidí, spolupracujeme s nimi, učíme se ostatní respektovat a komunikovat s nimi, pracovní prostředí umožňuje srovnávat se s ostatními, rozvíjet lidskou osobní identitu, potkávat jiné lidi a uzavírat přátelství,
- estetický a kulturní: reflexe individuálních estetických kritérií, umělecká tvorba, kultura společnosti
- relaxační: práce odvádí od jednostranné zátěže, psychického napětí, pomáhá odvádět přebytečnou tělesnou a duševní energii, poskytuje příležitost k činnostem, které emocionálně obohacují.

2 CHRÁNĚNÁ DÍLNA

Šesták (2007,s.48) „Chráněné dílny slouží jako pracovní uplatnění osob s postižením. Dílny jsou pojaty jako malé výrobní jednotky s uplatněním práce a výrobků v běžném konkurenčním prostředí. Každá z chráněných dílen má svého vedoucího, který zároveň vykonává funkci pracovního asistenta pracovníkům s postižením nebo uživatelům sociální služby sociálně terapeutické dílny.“

Matoušek (2008,s.74) uvádí chráněné pracovní dílny/chráněné pracoviště jako „pracoviště provozované právníky nebo fyzickými osobami, ve kterém pracuje alespoň 60 % občanů se změněnou pracovní schopností. Chráněným pracovištěm je také pracoviště zřízené v domácnosti občana se změněnou pracovní schopností.“

2.1 Legislativní zakotvení chráněné dílny

V České republice byla do konce roku 2011 chráněná dílna zákonem definována jako „pracoviště zaměstnavatele vymezené na základě dohody s úřadem práce a přizpůsobené pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením, kde je v průměrném ročním přepočteném počtu zaměstnáno nejméně 60 % těchto zaměstnanců“.

Chráněné dílny s účinností od 1. ledna 2012 podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti již neexistují. Místo toto jsou v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti nahrazeny Chráněným pracovním místem. Podle §75 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti je chráněné pracovní místo je pracovní místo zřízené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s Úřadem práce. Na zřízení chráněného pracovního místa poskytuje Úřad práce zaměstnavateli příspěvek. Chráněné pracovní místo musí být obsazeno.

2.2 Chráněné pracovní místo

Matoušek uvádí (2008,s.74) chráněné pracovní místo jako „pracovní místo vytvořené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě dohody s úřadem práce. Toto místo musí být obsazeno nejméně tři roky“

Jak již je zmíněno chráněné pracovní místo je legislativně ukotveno v zákonu č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V § 75 chráněné pracovní místo je pracovní místo zřízené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s Úřadem práce. Na zřízení chráněného pracovního místa poskytuje Úřad práce zaměstnavateli příspěvek. Chráněné pracovní místo musí být obsazeno po dobu 3 let. Chráněným pracovním místem může být i pracovní místo, které je obsazeno osobou se zdravotním postižením, pokud je vymezeno v písemné dohodě mezi zaměstnavatelem a Úřadem práce. Dohoda se uzavírá na dobu 3 let.

Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě se zmiňuje § 78 zaměstnavateli zaměstnávajícímu na chráněných pracovních místech více než 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců se poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání těchto osob formou částečné úhrady vynaložených prostředků na mzdy nebo platy a dalších nákladů. Příslušnou krajskou pobočkou Úřadu práce pro poskytování příspěvku je krajská pobočka Úřadu práce, v jejímž obvodu má sídlo zaměstnavatel, který je právnickou osobou, nebo v jejímž obvodu má bydliště zaměstnavatel, který je fyzickou osobou.

Příspěvkem jsou nahrazovány skutečně vynaložené prostředky na mzdy nebo platy v měsíční výši 75 % skutečně vynaložených prostředků na mzdy nebo platy na zaměstnance v pracovním poměru, který je osobou se zdravotním postižením, včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, které zaměstnavatel za sebe odvedl z vyměřovacího základu tohoto zaměstnance, nejvýše však 8800 Kč, jde-li o osobu se zdravotním postižením podle § 67 odst. 2 písm. a) nebo b), a nejvýše 5000 Kč, jde-li o osobu zdravotně znevýhodněnou. Pro účely stanovení výše příspěvku se skutečně vynaložené prostředky na mzdy nebo platy snižují o částku odpovídající výši:

- a) poskytnuté naturální mzdy,
- b) srážek ze mzdy nebo platu určených k uspokojení plnění zaměstnavatele podle občanského zákoníku, s výjimkou srážek provedených k uhrazení škody, za kterou zaměstnanec odpovídá, nebo příspěvku zaměstnance na závodní stravování podle § 236 zákoníku práce,
- c) srážek ze mzdy nebo platu určených k uspokojení závazků zaměstnance podle § 146 písm. b) zákoníku práce, je-li srážka ze mzdy v rozporu s dobrými mravy, nebo

d) náhrady mzdy nebo platu poskytnuté zaměstnanci při překážkách v práci na straně zaměstnavatele.

2.3 Historie chráněných dílen

Pojem chráněná dílna se poprvé objevuje v československé legislativě v r. 1975, kde byl zaveden v Zákoně č. 121/1975 Sb. o sociálním zabezpečení. Po sametové revoluci a vzniku samostatné České republiky se tento termín zachoval a objevuje se ve vyhlášce č. 115/1992 Sb. o provádění pracovní rehabilitace občanů se změněnou pracovní schopností. Zde je stanovena hranice 75 % zaměstnanců se změněnou pracovní schopností k získání statusu chráněné dílny. Do chráněných dílen měli být zařazováni podle § 6 této vyhlášky: „Zejména občané se změněnou pracovní, schopností s těžším zdravotním postižením, s mentálním postižením, občané se změněnou pracovní schopností, kteří mohou podávat jen zmenšený pracovní výkon a nelze je umístit na volných pracovních místech na trhu práce, a občané se změněnou pracovní schopností po dobu přípravy k práci“.

Samozřejmě i před rokem 1975 u nás existovaly organizace, které se podobaly dnešním chráněným dílnám. Například v roce 1917 vzniklo Dětské výrobní družstvo, jehož zaměstnanci byli bývalí žáci Jedličkova ústavu. Sortiment výrobků tvořily hlavně hračky z různých materiálů. Výrobní družstva zaznamenala největší rozkvět v meziválečném období. Zaměstnávala osoby s různým zdravotním postižením a věnovala se různým výrobním programům. Za socialismu byl založen podnik Meta – výrobní družstvo invalidů. Zaměstnanci měli možnost pracovat v dílnách ale také formou domácí práce. Po roce 1989 se tento podnik rozpadl na menší samostatné části, z nichž pak vznikly první chráněné dílny. Termín chráněná dílna od 1. 1. 2012 je nahrazen termínem chráněné pracovní místo a vychází ze Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, kde jsou definovány podmínky pro její vznik.

2.4 Charakteristika chráněných dílen

Vytváření chráněného trhu práce je součástí strategie aktivní politiky zaměstnanosti, jak již bylo vysvětleno výše. Chráněné dílny však mají své místo i v ucelené rehabilitaci osob s duševním onemocněním. Setkává se zde tedy ekonomický a sociální, či zdravotně-sociální

kontext, ve kterém dílny působí. To znamená, že si představu o fungování a efektivitě dílen vytváří více vědních oborů. Mohou se proto utvářet a setkávat naprosto odlišné představy o cílech, kterých má být prostřednictvím chráněných dílen dosahováno, o měřících výkonnosti dílny. Je proto potřeba tyto pohledy konfrontovat a nacházet kompromisy a společný obraz dílen, protože jen tak budou prospěšné pro společnost a zdravotně postižené osoby, pro které jsou určeny.

Práce byla jako součást rehabilitace duševně nemocných vnímána již od těch dob, kdy se o rehabilitaci těchto osob začalo vůbec hovořit. Práce jednoznačně přispívá k začlenění duševně nemocných do společnosti, příznivě ovlivňuje jejich duševní stav, což je dnes obecně přijímaný fakt. Práce je součástí tzv. Konceptu ucelené rehabilitace, který se zaměřuje na různé oblasti života, ve kterých duševně nemocní setkávají a ve kterých potřebují podporu.

2.5 Cíle chráněných dílen

Chráněné dílny jsou nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti a jejich posláním je vytvořit pracovní místa pro osoby se zdravotním postižením a pomoci jim tak začlenit se na trhu práce. Tato místa jsou určena a upravena, což s sebou nese klady i zápory. Jako pozitivum můžeme brát především upravené a vhodné pracovní podmínky, které jsou přizpůsobovány schopnostem a možnostem zaměstnance. Poskytují se tak pracovní místa jedincům, kteří by na otevřeném trhu kvůli svému postižení nemohli uspět. Na druhou stranu tento model úplně nevyhovuje představám o integraci osob se zdravotním postižením do společnosti. Vznikají totiž pracovní komunity, kde jsou tyto osoby shromažďovány. Avšak mohou zde nabýt zkušenosti, dovednosti a pracovní návyky, které mohou využít při dalším hledání pracovní pozice.

Podle Doležala (2007) chráněné dílny nejsou příliš prosperující, vzhledem ke sníženému výkonu zaměstnanců, a jejich udržení často závisí na státní podpoře nebo sponzorských darech. Vést chráněnou dílnu je spíše posláním, kterého se zhostí většinou jen lidé s opravdovým přesvědčením a nadšením, o čemž svědčí fakt, že zájem zaměstnavatelů není příliš vysoký. Důvody jsou prosté – velké náklady spojené se zřízením pracovního místa, snížená výkonnost zaměstnanců, nedostatek podpory od státu atd. Výhody, které z této práce plynou, jsou především sociálního a personálního charakteru. Zaměstnání osob s

postizením zvyšuje prestiž firmy v očích veřejnosti a vytváří kladnou reklamu, svědčí o vysokém morálním statutu firmy a jejích zaměstnanců.

2.6 Provozovatel chráněné dílny

Jak Šesták (2007,s.42) uvádí, že provozovatelé chráněných dílen jsou nestátní neziskové organizace, které nejsou založeny za účelem naplňování zisku. Na rozdíl od soukromých komerčních firem není hlavním měřítkem finanční zisk, ale schopnost naplňovat veřejně prospěšnou činnost.

Základní formy nestátních neziskových organizací vhodných pro provozování chráněných dílen jsou:

- občanská sdružení
- obecně prospěšné společnosti
- církevní právnické osoby

2.7 Současný stav chráněných dílen

Současná právní norma pozměnila výše popsaným způsobem hlavní zdroj financí využívaný chráněných dílen, tedy nárokový příspěvek podle § 78, zákona o zaměstnanosti. Organizace, které získávaly prostředky podle § 78 měly poměrně velkou volnost v nakládání s nimi, chráněné dílny byly na tomto příspěvku existenčně závislé a jsou tedy nuceny hledat jiné zdroje, ze kterých by režijní a výrobní náklady pokryly, případně zaměstnance propustit, či vzniklou situaci jinak řešit.

Chráněné dílny jsou v souvislosti s touto situací nuceny analyzovat svou ekonomickou situaci a zvažovat možnosti udržitelnosti provozu a nutné podmínky, které musí být splněny, aby provoz mohl být zachován.

I. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

V praktické části naší bakalářské práce jsme si stanovili výzkumný problém, k němuž potřebujeme zjistit podstatné informace, zdali je veřejnost ve Zlínském kraji informována o chráněných dílnách.

Výzkumným problémem chceme zjistit, zda je veřejnost ve Zlínském kraji informována o chráněných dílnách a jakým způsobem by se měli tyto chráněné dílny podporovat. Výzkumným problémem chceme také zjistit, jaké je povědomí veřejnosti ve Zlínském kraji o chráněných dílnách.

Na základě výzkumného problému, který jsme stanovili, jsme se rozhodli pro kvantitativní výzkum, který byl realizován pomocí dotazníkového šetření.

Chráska (2007, s.12) uvádí, práce začíná obvykle stanovením problému, tzv. předběžnou teoretickou analýzou. V této analýze jde o získání co největšího množství informací z oblasti, kterou hodláme zkoumat a seznámit se současným stavem poznání této oblasti.

3.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem dotazníkového šetření je zjistit, zda je veřejnost ve Zlínském kraji informována o chráněných dílnách a jakým způsobem by se měli chráněné dílny podporovat.

Na základě stanovených jednotlivých dílčích cílů nám pomohou k zjištění podstatných informací, týkajících se chráněných dílen a chráněných pracovních míst. Odpovědi na stanovené dílčí cíle zjistíme pomocí stanovených výzkumných otázek.

3.1.1 Dílčí cíle

1. Zjistit, jaká je informovanost dotazovaných respondentů o chráněných dílnách ve Zlínském kraji v souvislosti s pohlavím, věkem a dosaženém vzdělání?
2. Zjistit, jaké vědomosti dotazovaní respondenti mají o základní terminologii dané problematiky?

3. Zjistit, které výrobky dotazovaní respondenti kupují, kde je kupují, které služby poskytované chráněnou dílnou využívají a jak jsou s výrobky nebo službami spokojeni?
4. Zjistit, které výrobky nebo služby by chráněné dílny měli nabízet nebo poskytovat?
5. Zjistit, jaké názory týkající se k všeobecné informovanosti o chráněných dílnách dotazovaní respondenti zastávají?

3.1.2 Výzkumné otázky

Na základě stanovených dílčích cílů byly stanoveny tyto výzkumné otázky.

Výzkumná otázka číslo 1: Jaká je informovanost veřejnosti o chráněných dílnách ve Zlínském kraji v souvislosti s pohlavím, věkem a dosaženým vzděláním z dotazovaných respondentů?

Bylo zjišťováno v dotazníku otázkami č. 1, 2, 3.

Výzkumná otázka číslo 2: Jaké vědomosti dotazovaní respondenti mají o základních termínech chráněná dílna, ergoterapie, chráněné pracovní místo?

Bylo zjišťováno v dotazníku otázkami č. 4, 5, 6, 7, 18.

Výzkumná otázka číslo 3: Které výrobky chráněných dílen dotazovaní respondenti kupují, kde je kupují, které služby chráněných dílen dotazovaní respondenti využívají a jak jsou s výrobky nebo službami poskytované chráněnou dílnou spokojeni?

Bylo zjištěno v dotazníku otázkami č. 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15.

Výzkumná otázka číslo 4: Které výrobky nebo služby by měli chráněné dílny nabízet nebo poskytovat?

Bylo zjišťováno v dotazníku otázkami č. 12, 16.

Výzkumná otázka číslo 5: Jaké názory dotazovaní respondenti zastávají k všeobecné informovanosti o chráněných dílnách?

Bylo zjišťováno v dotazníku otázkami č. 17, 19, 20.

3.2 Výzkumný soubor a způsob jeho výběru

Základním výzkumným souborem byla náhodně vybrána veřejnost ve Zlínském kraji, oslovena pomocí elektronické komunikace.

Při zpracování získaných dat jsme použily výsečové grafy. Výsledky jsou v absolutních počtech dotazovaných respondentů, v závorce jsou uvedena procenta.

3.3 Metoda sběru dat a realizace výzkumu

Potřebné informace pro zpracování bakalářské práce byly realizovány pomocí dotazníkové šetření. Dotazník jsme zvolili z důvodu možnosti oslovení většího počtu dotazovaných respondentů.

Gavora (2010,s.121) uvádí, že je dotazník nejčastěji používanou metodou ke zjišťování potřebných údajů. Dále hovoří o dotazníku, jako o ekonomickém nástroji pro hromadné zjišťování dat.

Samotnému dotazníkovému šetření předcházela předběžný výzkum na 8 vybraných respondentech. Cílem bylo zjistit, zdali jsou jednotlivé položky dotazníku pro dotazované respondenty jasné a srozumitelné a mají tak i dostatečný výběr nabízených odpovědí. Pomocí předběžného výzkumu jsme si mohli ověřit, že dotazovaní respondenti jednotlivé položky v dotazníku chápou a rozumí jim a mají vždy možnost výběru nebo správné odpovědi.

V rámci realizovaného dotazníkového šetření jsme chtěli dosáhnout co největší kvality a kvantity. K tomu byla také potřeba velká snaha dotazovaných respondentů dotazník vyplnit. Dotazník byl šířen mezi 250 dotazovaných respondentů a návratnost byla od 236 dotazovaných respondentů, což je 94,4 %. Dotazník byl šířen pomocí e-mailu, kde se nacházel odkaz na on-line dotazník. Pro sběr dat byla využita elektronická forma internetových stránek www.vyplnto.cz. Samotný výzkum byl realizován v období třech měsíců únor – duben 2017.

4 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

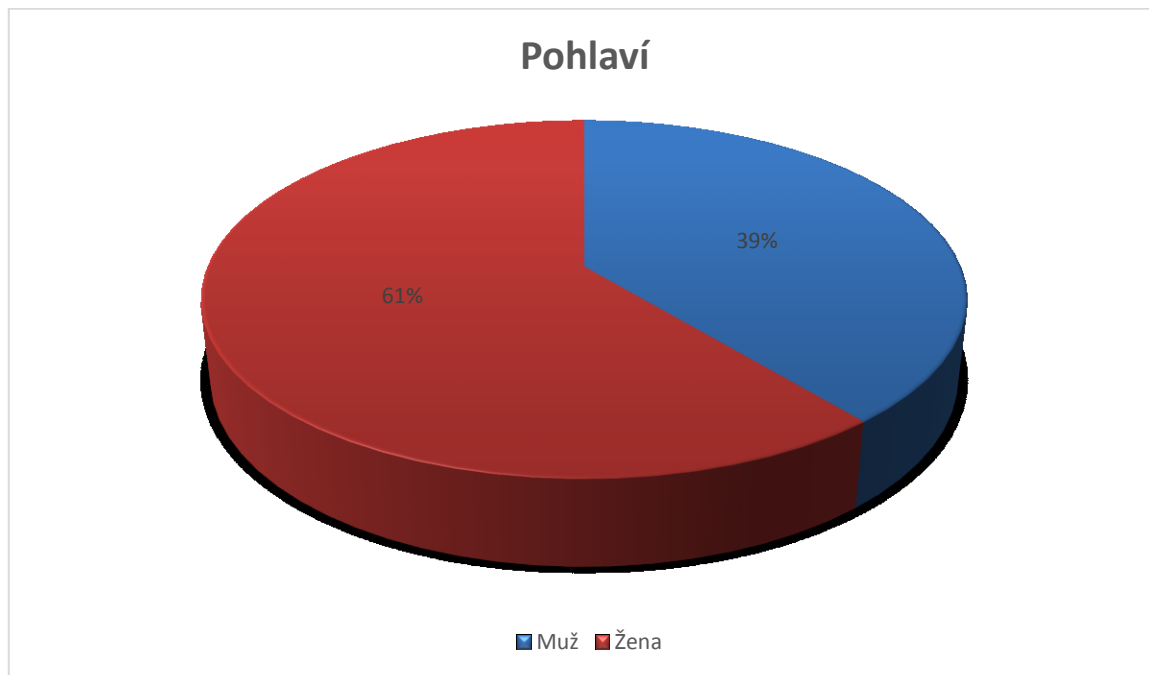
V úvodní části dotazníku se věnujeme demografickým otázkám, které nám poskytují základní informace o respondentech. Zjišťujeme jejich pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání. Další část dotazníku se skládá z otázek na prodej výrobků a služeb poskytované chráněnými dílnami. Poslední část dotazníku se zaměřujeme na hodnocení dotazovaných respondentů, zdali hodnotí počet chráněných pracovních míst jako dostatečný a zdali mají být tyto chráněné pracovní místa plně hrazeny ze státního rozpočtu.

U osmé a třinácté otázky se dotazník větví na respondenty, kteří pokračují na další následující otázky dotazníku. U dotazovaných respondentů, kteří vyplnili celý dotazník jsme zjišťovali specifické informace týkající se přímo výrobků a služeb nabízených a poskytovaných chráněnými dílnami. Kompletní dotazník se nachází v příloze této bakalářské práce.

Dotazníkového výzkumu se zúčastnilo 236 (100%) respondentů. V následujících grafech jsou zpracované údaje z jednotlivých otázek dotazníku.

Otázka č. 1 – Pohlaví?

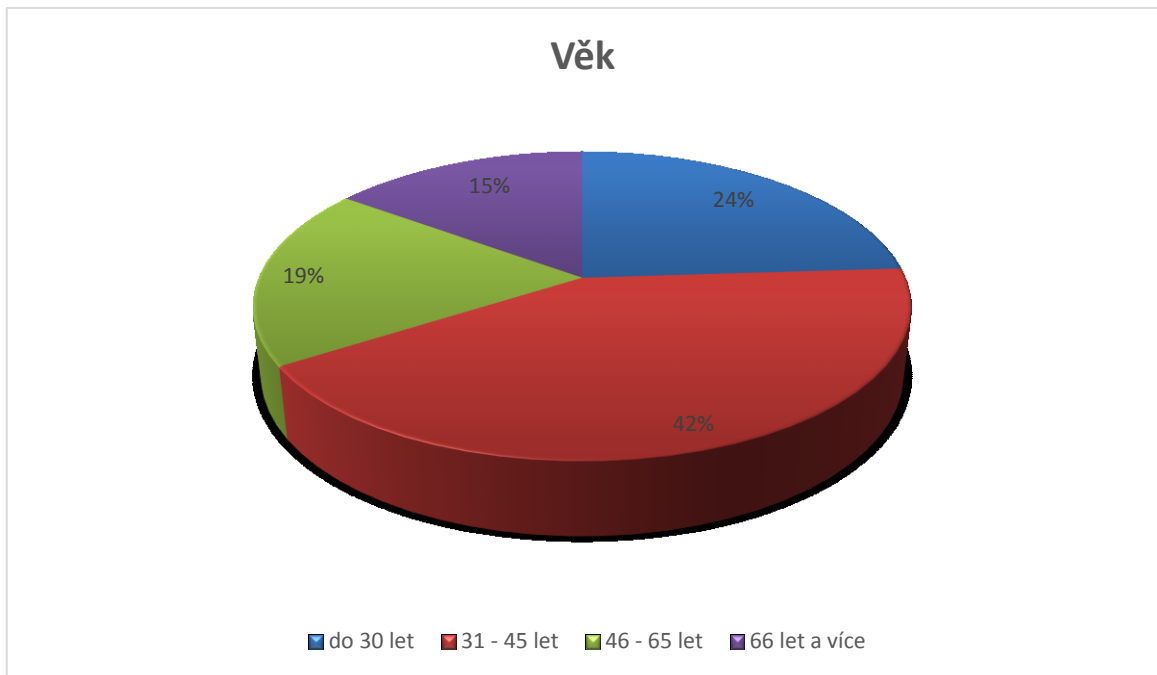
V otázce č. 1 uvedli dotazovaní respondenti pohlaví, z toho vyplývá, že dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 236 respondentů, z toho 144 (61 %) žen a 92 (39 %) mužů.

Obrázek č. 1 – Graf: Pohlaví

Otázka č. 2 – Věk?

V otázce č. 2 uvedli dotazovaní respondenti svůj věk, z dotazníkové šetření vyplývá, že v kategorii do 30 let se zúčastnilo 58 (24 %) respondentů, v kategorii 31 let – 45 let se zúčastnilo 98 (42 %) respondentů, v kategorii 46 let – 65 let se zúčastnilo 44 (19 %) a poslední kategorii 66 let a více se zúčastnilo 36 (15 %) respondentů.

Obrázek č. 2 – Graf: Věk

Z dotazníkové šetření vyplynulo, že největší počet dotazovaných respondentů je 31 let – 45 let, což je věk nejproduktivnější.

Otázka č. 3 – Nejvyšší dosažené vzdělání?

V otázce č. 3 uvedli dotazovaní respondenti jakého nejvyššího vzdělání dosáhli. Z dotazníkového šetření vyplývá, že základního vzdělání dosáhlo 6 (3 %) respondentů, středoškolského vzdělání bez maturity dosáhlo 18 (7 %) respondentů, středoškolského vzdělání s maturitou dosáhlo 97 (41 %) respondentů, vyššího odborného vzdělání dosáhlo 80 (34 %) respondentů a vysokoškolského vzdělání dosáhlo 35 (15 %) dotazovaných respondentů.

Obrázek č. 3 – Graf: Nejvyšší dosažené vzdělání

Z tohoto dotazníkové šetření vyplynulo, že většina dotazovaných respondentů má nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské s maturitou, ale spousta respondentů si může vysokoškolské vzdělání doplňovat.

Na otázku dotazované oblasti zaměření vysokoškolského vzdělání většina respondentů uvedla pedagogického oboru.

Otázka č. 4 – Znáte ve svém okolí nějakou chráněnou dílnu?

V otázce č. 4 měli dotazovaní respondenti uvést, zdali znají ve svém okolí nějakou chráněnou dílnu. Z dotazníkové šetření vyplynulo, že 128 (54 %) respondentů uvedlo ano, 108 (46 %) respondentů uvedlo ne.

Obrázek č. 4 – Graf: Znáte ve svém okolí nějakou chráněnou dílnu

Z toho dotazníkového šetření vyplynulo, že více jak polovina respondentů chráněnou dílnu znají, ale na polootevřenou otázku, kde měli uvést název již uvedlo název pouze 98 respondentů.

Z chráněných dílen dotazovaní respondenti znají nejvíce Naděje Zlín (45 z 98), slunečnice Zlín (23 z 98), Terpa Uherské Hradiště (9 z 98), Lidumila Uherské Hradiště (9 z 98), Prima styl Staré Město (8 z 98), Elpax Kroměříž (4 z 98).

Otázka č. 5 – Chráněná dílna je?

V otázce č. 5 uvedli dotazovaní respondenti co je to chráněná dílna. Z nabízených možností měli vybrat pouze jednu možnost. Možnost a) nezvolil nikdo, možnost b) uvedlo 232 (98 %) respondentů, možnost c) uvedli 4 (2 %) respondenti. Možnost b) dílna určená pro práci lidí se zdravotním postižením byla správná odpověď.

Obrázek č. 5 – Graf: Chráněná dílna

Z tohoto dotazníkového šetření vyplynulo, že většina dotazovaných respondentů zná správnou odpověď a ví pro koho je chráněná dílna určená.

Otázka č. 6 – Chráněná dílna se zabývá?

V otázce č. 6 uvedli dotazovaní respondenti čím se chráněná dílna zabývá. Z nabízených možností měli vybrat pouze jednu. Možnost a) a b) ne zvolil nikdo, možnost c) zvolilo 8 (3 %) respondentů, možnost d) zvolilo 228 (97 %) dotazovaných respondentů. Možnost d) pracovním uplatněním pro občany se zdravotním postižením byla správná odpověď.

Obrázek č. 6 – Graf: Chráněná dílna se zabývá

Z toho dotazníkového šetření vyplynulo, jako u předchozí otázky, že většina dotazovaných respondentů zná správnou odpověď a zná čím se chráněná dílna zabývá.

Otázka č. 7 – Ergoterapie je?

V otázce č. 7 uvedli dotazovaní respondenti co je to ergoterapie. Z vybraných možností měli zvolit pouze jednu. Možnost a) zvolil pouze jeden respondent (1 %), možnost b) zvolilo 12 (5 %), možnost c) zvolilo 217 (94 %) dotazovaných respondentů. Možnost c) profese, která využívá schopnosti jedince pro zvládnání běžných činností s různým typem postižení byla odpověď správná.

Obrázek č. 7 – Graf: Ergoterapie

Z toho dotazníkového šetření vyplynulo, jako v předešlých dvou otázkách, že většina dotazovaných respondentů zná správnou odpověď a ví co je to ergoterapie.

Otázka č. 8 – Kupujete výrobky z chráněné dílny?

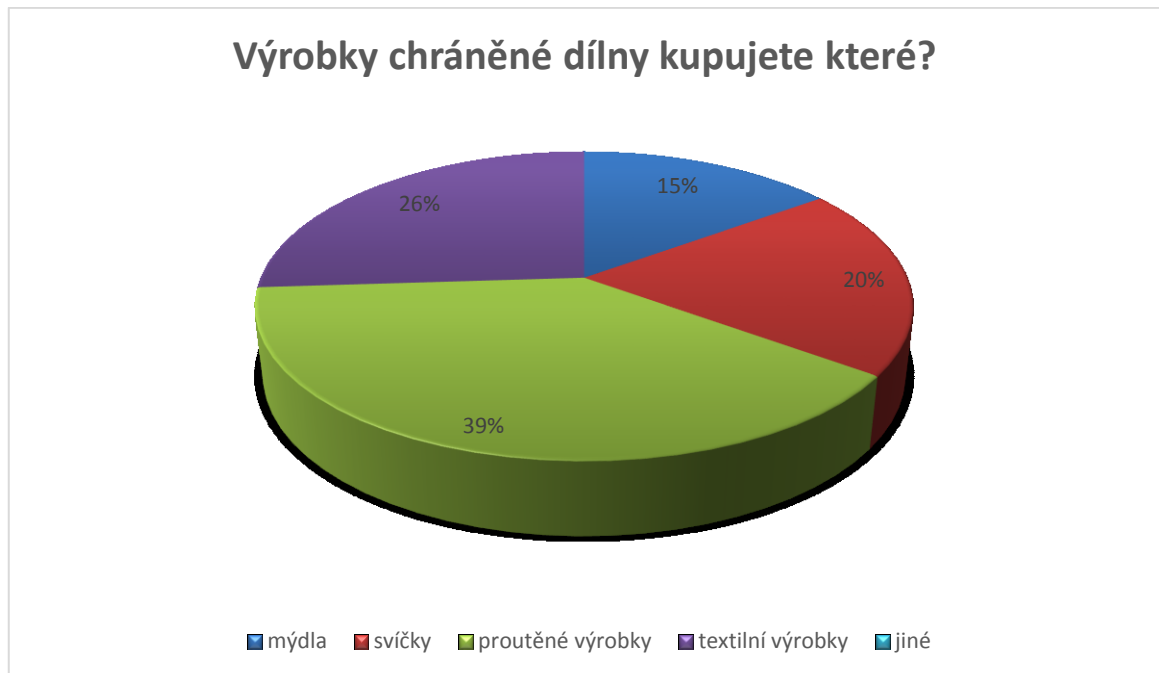
V otázce č. 8 měli dotazovaní respondenti uvést, jestli kupují výrobky z chráněné dílny. Z nabízených možností uvedlo 68 (29 %) respondentů ano a 168 (71 %) respondentů uvedlo ne. Pokud dotazovaní respondenti zvolili možnost ne, byly odkázáni pokračovat až v otázce č.12.

Obrázek č. 8 – Graf: Kupujete výrobky z chráněné dílny

Otázka č. 9 – Výrobky chráněné dílny kupujete které?

V otázce č. 9 uvedli dotazovaní respondenti, které výrobky z chráněné dílny kupují. Předchozí otázce uvedlo pouze 68 (28 %) z celkových dotazovaných 236 respondentů, že výrobky z chráněné dílny kupují. V této otázce mohli dotazovaní respondenti vybrat více z nabízených možností, ale tuto nabízenou možnost nevyužil nikdo. Možnost a) mýdla zvolilo 10 (15 %) respondentů, možnost b) svíčky zvolilo 14 (20 %) respondentů, možnost c) proutěné výrobky zvolilo 26 (39 %) respondentů, možnost d) textilní výrobky zvolilo 18 (26 %) respondentů, možnost e) jiné ne zvolil nikdo.

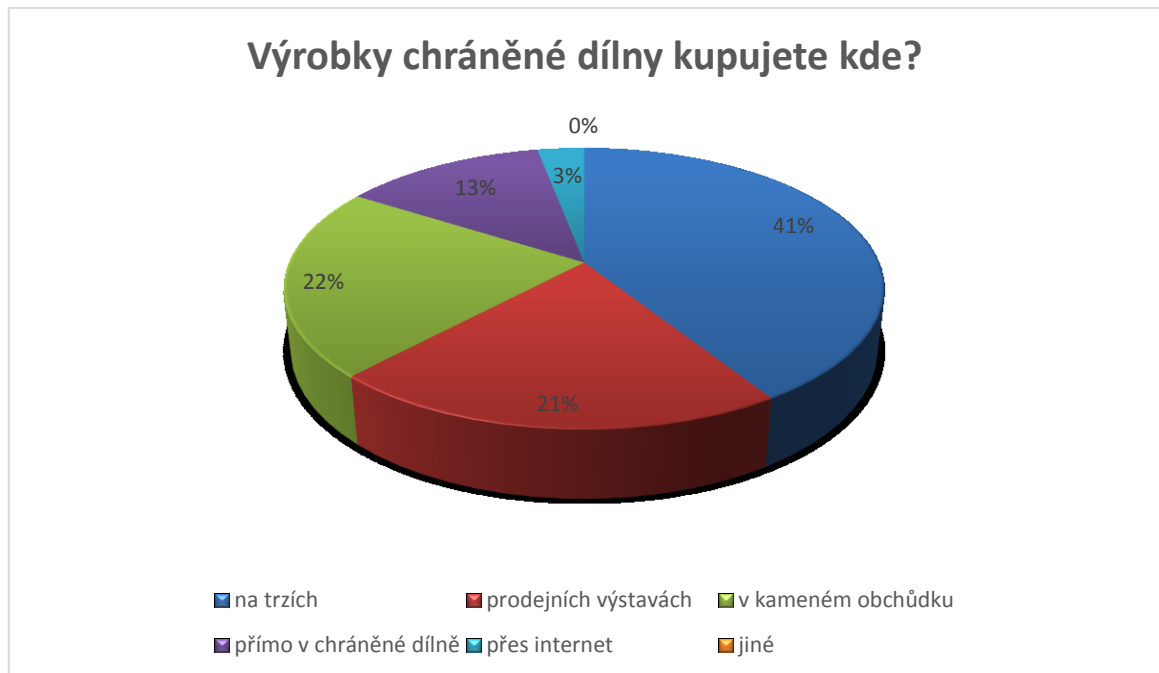

Obrázek č. 9 – Graf: Které výrobky chráněné dílny kupujete

Z toho dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce dotazovaných respondentů nakupuje proutěné a textilní zboží vyrobené v chráněné dílně.

Otázka č. 10 – Výrobky chráněné dílny kupujete kde?

V otázce č. 10 uvedli dotazovaní respondenti, kde nejčastěji nakupují výrobky chráněné dílny. Z nabízených možností měli možnost vybrat více možností, ale tuto možnost jako v předešlé otázce ne zvolil nikdo. Nabízenou možnost a) na trzích zvolilo 28 (41 %) respondentů, možnost b) prodejních výstavách zvolilo 14 (21 %) respondentů, možnost c) v kamenném obchůdku zvolilo 15 (22 %) respondentů, možnost d) přímo v chráněné dílně zvolilo 9 (13 %) respondentů, možnost e) přes internet zvolili 2 (3 %) respondenti.

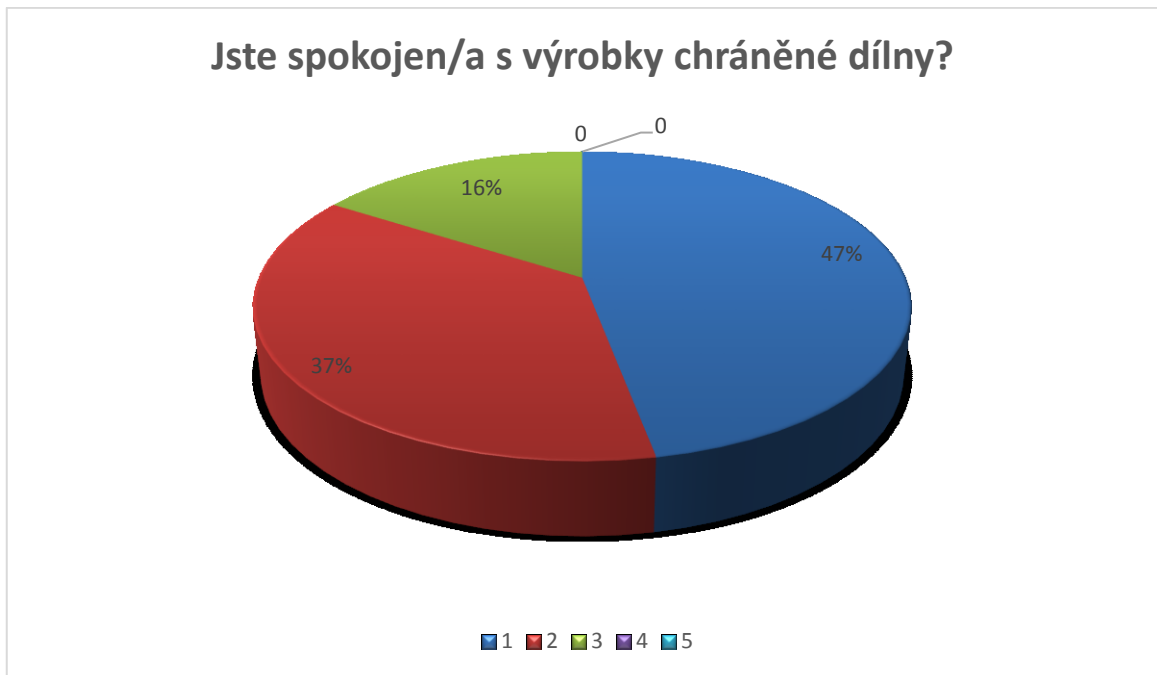

Obrázek č. 10 – Graf: Výrobky chráněné dílny kupujete kde

Z tohoto dotazníkového šetření vyplynulo, že dotazovaní respondenti nejvíce výrobků chráněné dílny kupují na trzích, prodejní výstavy a kamenné obchůdky jsou na stejné úrovni.

Otázka č. 11 – Jste spokojen/a s výrobky chráněné dílny?

V otázce č. 11 uvedli dotazovaní respondenti, jak jsou spokojeni s výrobky chráněné dílny. Zde měli vyjádřit svou spokojenost jako se známkami ve škole. Jedničku jako velmi dobře označilo 32 (47 %) respondentů, dvojku označilo 25 (37 %) respondentů, trojku označilo 11 (16 %) respondentů. Čtverku a pětku neoznačil nikdo z dotazovaných respondentů.

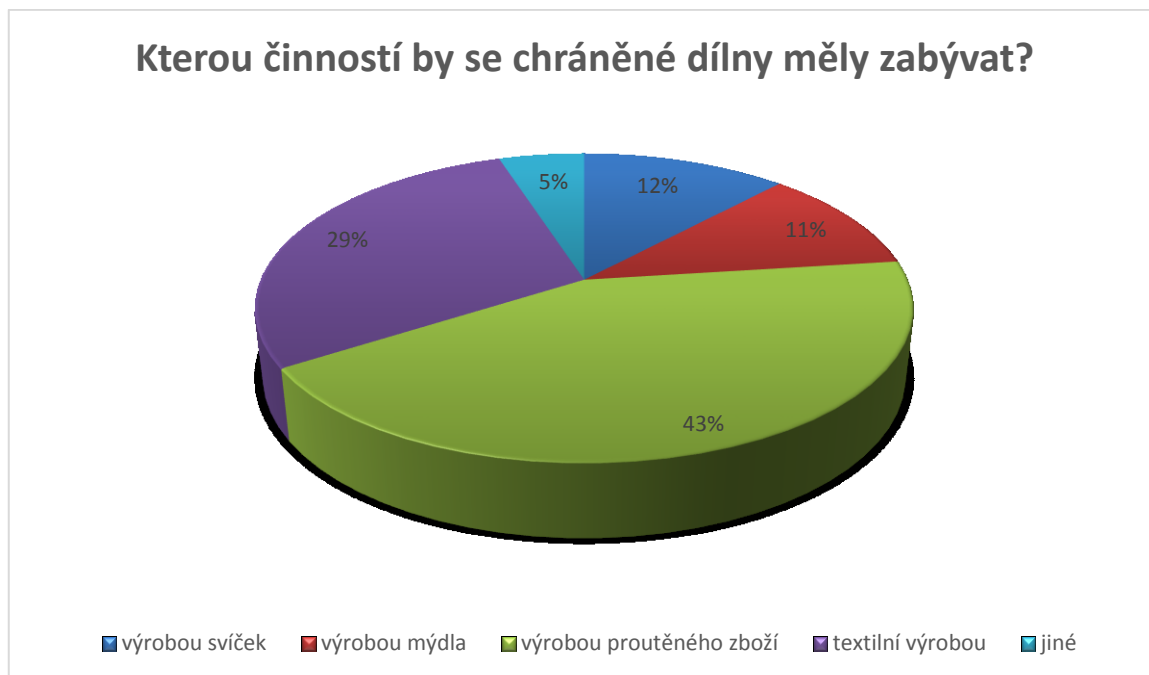

Obrázek č. 11 – Graf: Spokojenost s výrobky chráněné dílny

Z tohoto dotazníkového šetření vyplynulo, že dotazovaní respondenti, kteří výrobky chráněné dílny kupují jsou velmi spokojeni.

Otázka č. 12 – Jste spokojen/a s výrobky chráněné dílny?

V otázce č. 12 uvedli dotazovaní respondenti, kterou činností by se chráněná dílna zabývat. Tady mohli dotazovaní respondenti vybrat více možností, tuto možnost vybralo 10 dotazovaných respondentů. Možnost a) výrobou svíček zvolilo 29 (12 %) respondentů, možnost b) výrobou mýdla zvolilo 26 (11 %) respondentů, možnost c) výrobou proutěného zboží zvolilo 111 (43 %) respondentů, možnost d) textilní výrobou zvolilo 68 (29 %) respondentů, možnost e) jiné zvolilo 12 (5 %) respondentů, z toho 6 respondentů uvedlo na otevřenou otázku jinou možnost - účetnictvím, 2 respondenti uvedli - ostrahou a 2 respondenti uvedli – zahradnictvím.

Obrázek č. 12 – Graf: Činnost chráněné dílny

Z tohoto dotazníkové šetření vyplynulo, že podle dotazovaných respondentů se má chráněná dílna zabývat výrobou proutěného zboží.

Otázka č. 13 – Využíváte služby poskytované chráněnou dílnou?

V otázce č. 13 uvedli dotazovaní respondenti, jestli využívají služby poskytované chráněnou dílnou. Z nabízených možností 46 (19 %) respondentů uvedlo možnost ano. 190 (81 %) respondentů uvedlo možnost ne. Pokud dotazovaní respondenti uvedli možnost ne, byli odkázáni pokračovat otázkou č. 16

Obrázek č. 13 – Graf: Využíváte služby poskytované chráněnou dílnou

Z tohoto dotazníkové šetření vyplynulo, že pouze 19 % z dotazovaných respondentů využívá nějakou službu poskytovanou chráněnou dílnou.

Otázka č. 14 – Kterou službu poskytovanou chráněnou dílnou využíváte?

V otázce č. 14 uvedli dotazovaní respondenti, kterou službu poskytovanou chráněnou dílnou využívají. Možnost a) úklidové práce zvolilo 27 (59 %) respondentů, možnost b) zahradnické práce zvolilo 19 (41 %) respondentů. Možnost c) kompletování zakázek, možnost d) cateringovou službu, možnost e) vedení účetnictví, možnost f) balící službu, možnost g) hlídání objektů, možnost h) jinou, ne zvolil nikdo z dotazovaných respondentů.

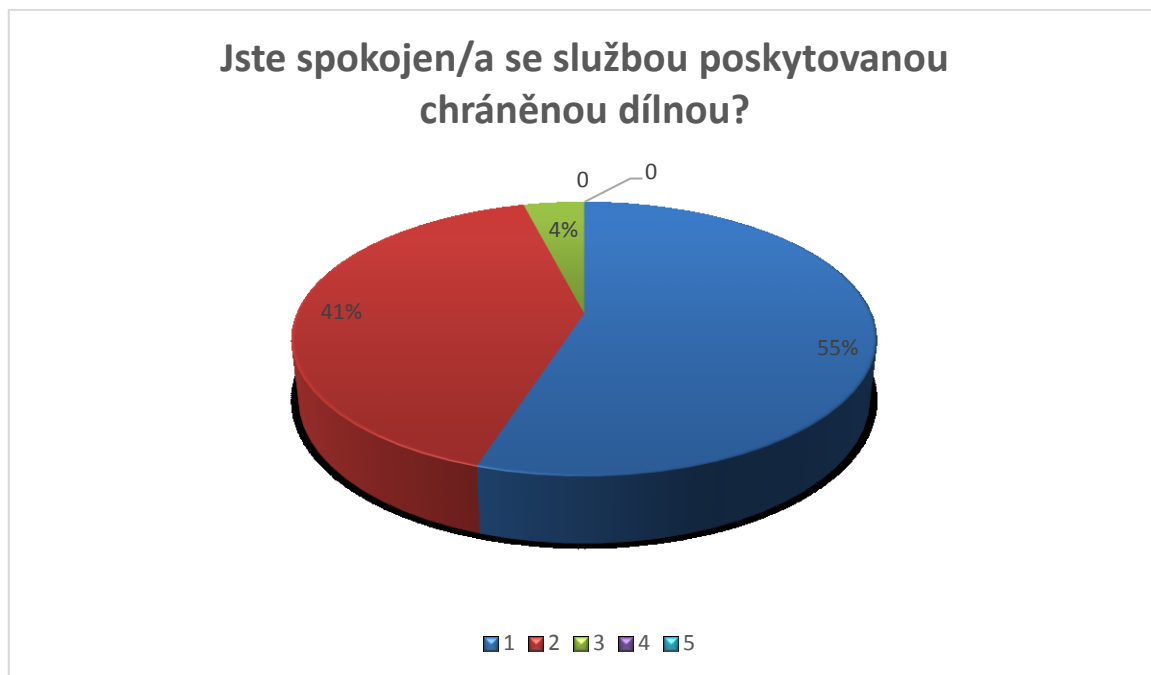

Obrázek č. 14 – Graf: Využívaná služba chráněnou dílnou

Z tohoto dotazníkového šetření vyplynulo, že z nabízených služeb poskytované chráněnou dílnou využívají dotazovaní respondenti pouze úklidové a zahradnické práce.

Otázka č. 15 – Jste spokojen/a se službou poskytovanou chráněnou dílnou?

V otázce č. 15 uvedli dotazovaní respondenti, jak jsou spokojeni se službou poskytovanou chráněnou dílnou. Zde měli vyjádřit svou spokojenost jako se známkami ve škole. Jedničku jako velmi dobře označilo 29 (55 %) respondentů, dvojku označilo 19 (41 %) respondentů, trojku označili 2 (4 %) respondenti. Čtverku a pětku neoznačil nikdo z dotazovaných respondentů.

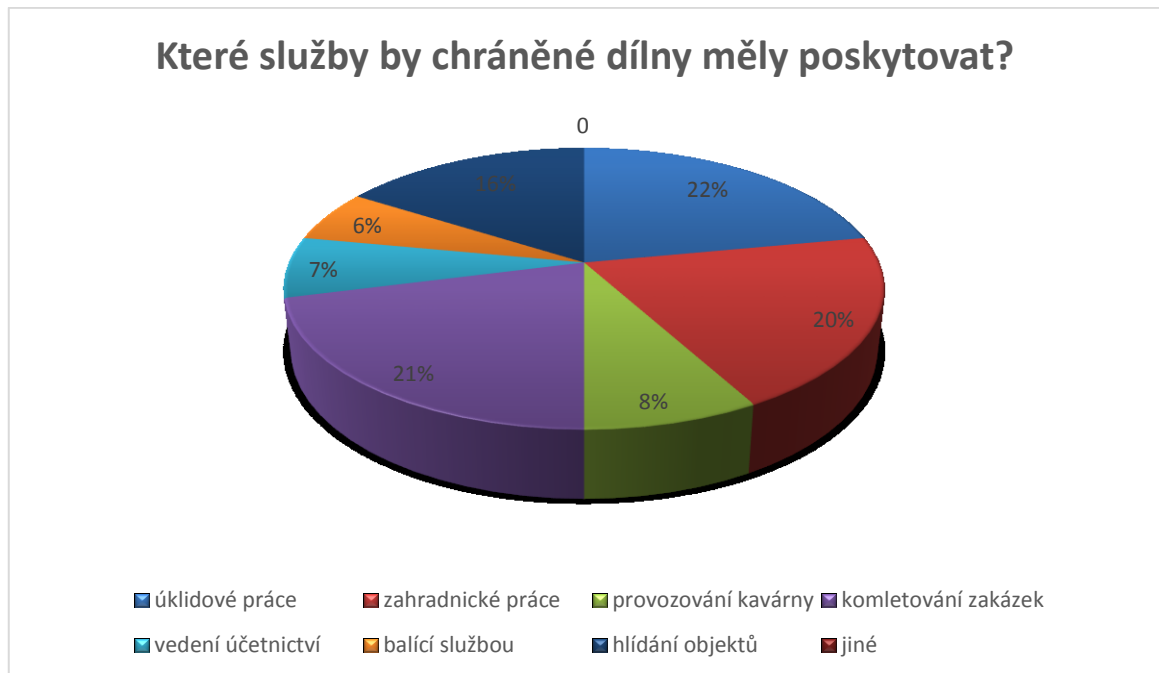

Obrázek č. 15 – Graf: Spokojenost se službou poskytovanou chráněnou dílnou

Z tohoto dotazníkového šetření vyplynulo, že dotazovaní respondenti, jsou se službami poskytované chráněnou dílnou velmi spokojeni.

Otázka č. 16 – Které služby by chráněné dílny měly poskytovat?

V otázce č. 16 uvedli dotazovaní respondenti, které služby by chráněná dílna měla poskytovat. Z nabízených možností měli vybrat pouze jednu možnost. Možnost a) úklidové práce zvolilo 58 (22 %) respondentů, možnost b) zahradnické práce zvolilo 47 (20 %) respondentů, možnost c) provozování kavárny/restaurace zvolilo 16 (8%) respondentů, možnost d) kompletování zakázek zvolilo 49 (21 %) respondentů, možnost e) vedení účetnictví zvolilo 15 (7 %) respondentů, možnost f) balící službu zvolilo 14 (6 %) respondentů, možnost g) hlídání objektů zvolilo 37 (16 %) respondentů, možnost h) jiné ne zvolil nikdo z dotazovaných respondentů.

Obrázek č. 16 – Graf: Které služby by chráněné dílny měly poskytovat

Z toho dotazníkové šetření vyplynulo, že podle dotazovaných respondentů by se chráněná dílna měla zabývat úklidovými pracemi a nejméně vedením účetnictvím a balící službou.

Otázka č. 17 – Potřebují osoby se zdravotním postižením pomoc při nalezení pracovního uplatnění?

V otázce č. 17 uvedli dotazovaní respondenti, zdali potřebují osoby se zdravotním postižením pomoc při nalezení pracovního uplatnění. Možnost ano zvolilo 95 (41 %) respondentů, možnost spíše ano zvolilo 79 (33 %) respondentů, možnost nedovedu posoudit zvolilo 34 (14 %) respondentů, možnost ne zvolilo 28 (12 %) respondentů, možnost rozhodně ne nezvolil nikdo z dotazovaných respondentů.

Obrázek č. 17 – Graf: Potřeba pomoci osobám se zdravotním postižením při nalezení pracovního uplatnění

Z tohoto dotazníkového šetření vyplynulo, že většina dotazovaných respondentů si myslí, že osoby se zdravotním postižením potřebují pomoc při nalézání pracovního uplatnění.

Otázka č. 18 – Chráněné pracovní místo je?

V otázce č. 18 uvedli dotazovaní respondenti co je to chráněné pracovní místo. Z nabízených možností měli zvolit pouze jednu možnost. Možnost a) místo zřízené Úřadem práce pro osobu se zdravotním postižením, zvolili všichni dotazovaní respondenti 236 (100 %).

Z tohoto dotazníkového šetření vyplynulo, že všichni dotazovaní respondenti znají správnou odpověď a ví co je to chráněné pracovní místo.

Otázka č. 19 Měla by být chráněná pracovní místa plně podporována dotacemi ze státního rozpočtu?

V otázce č. 19 uvedli dotazovaní respondenti, zda by měli být chráněná pracovní místa plně podporována ze státního rozpočtu možnost ano zvolilo 92 (39 %) respondentů, možnost spíše ano zvolilo 82 (35 %) respondentů, nabízenou možnost nedovedu posoudit zvolilo 40 (17 %) respondentů, možnost ne zvolilo 14 (6 %) respondentů, možnost rozhodně ne zvolilo 8 (3 %) respondentů.

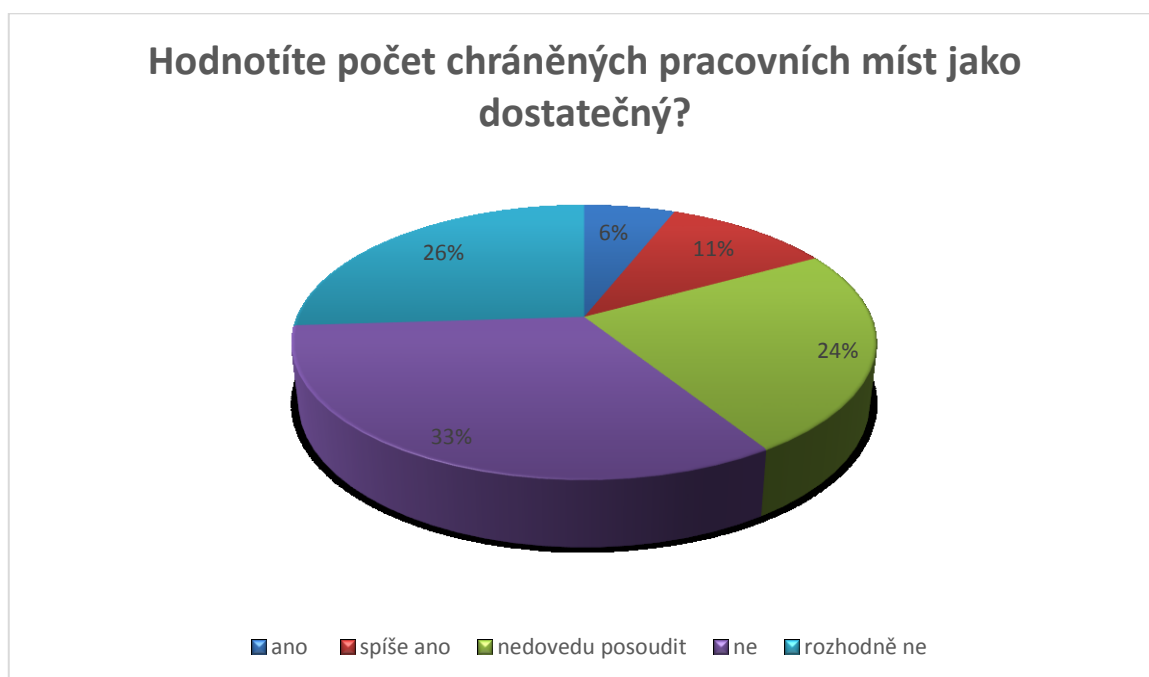

Obrázek č. 18 – Graf: Podpora chráněných pracovních míst dotacemi ze státního rozpočtu

Z tohoto dotazníkové šetření vyplývá, že většina dotazovaných respondentů zastává názor, že chráněná pracovní místa mají být plně podporována dotacemi ze státního rozpočtu.

Otázka č. 20 – Hodnotíte počet chráněných pracovních míst jako dostatečný?

V otázce č. 20 uvedli dotazovaní respondenti, zdali je dostatečný počet chráněných pracovních míst. Nabízenou možnost ano zvolilo 14 (6 %) respondentů, možnost spíše ano zvolilo 27 (11 %) respondentů, možnost nedovedu posoudit zvolilo 56 (24 %) respondentů, možnost ne zvolilo 78 (33 %) respondentů, možnost rozhodně ne zvolilo 61 (26 %) respondentů.

Obrázek č. 19 – Graf: Hodnocení chráněných pracovních míst

Z tohoto dotazníkového šetření vyplynulo, že většina dotazovaných respondentů zastává názor, že není dostatečný počet chráněných pracovních míst.

4.1 Zhodnocení stanovených dílčích cílů v souvislosti na výzkumné otázce

V této kapitole se zaměříme na stanovené dílčí cíle bakalářské práce. Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, zdali je veřejnost ve Zlínském kraji informována o chráněných dílnách a jakým způsobem by se chráněné dílny měli podporovat. Hlavní výzkumný cíl si rozebereme na základě jednotlivých dílčích cílů.

Dílčí cíl č. 1 - Zjistit, jaká je informovanost dotazovaných respondentů o chráněných dílnách ve Zlínském kraji v souvislosti s pohlavím, věkem a dosaženém vzdělání?

V rámci dílčího cíle č. 1 jsme si stanovili výzkumnou otázku číslo 1: Jaká je informovanost veřejnosti o chráněných dílnách ve Zlínském kraji v souvislosti s pohlavím, věkem a dosaženým vzděláním z dotazovaných respondentů?

V dotazníku jsme tyto údaje zjišťovali pomocí položek v otázkách 1, 2, 3. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že z celkového počtu 236 dotazovaných respondentů bylo 144 žen a 92 mužů. Další zjištění se týkalo věku a 98 dotazovaných respondentů dosáhlo 31 let až 45 let, což je věk nejproduktivnější. Dalším zjištěním bylo nejvyšší dosažené vzdělání, což nejvíce vyššího odborného vzdělání dosáhlo 97 dotazovaných respondentů. Za zmínku také stojí, že 80 dotazovaných respondentů dosáhlo vzdělání středoškolského s maturitou a 35 dotazovaných respondentů vysokoškolského. Z čehož vyplývá, že více než polovina dotazovaných respondentů má vyšší vzdělání.

Dílčí cíl č. 2 - Zjistit, jaké vědomosti dotazovaní respondenti mají o základní terminologii dané problematiky?

V rámci dílčího cíle č. 2 jsme si stanovili výzkumnou otázku číslo 2: Jaké vědomosti dotazovaní respondenti mají o základních termínech chráněná dílna, ergoterapie, chráněné pracovní místo?

V dotazníku jsme tyto údaje zjišťovali pomocí položek v otázkách č. 4, 5, 6, 7, 18. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že dotazovaní respondenti uvedli znalost pojmu chráněná dílna 232 dotazovaných respondentů, oproti tomu neznalost pojmu uvedli 4 dotazovaní respondenti. Tady můžeme vidět jen nepatrný rozdíl. Znalost pojmu ergoterapie uvedlo 217 dotazovaných respondentů a oproti tomuto pojmu uvedlo neznalost tohoto pojmu 18 dotazovaných respondentů. Tady můžeme vidět větší nepatrný rozdíl oproti předešlému pojmu. Pojem chráněné pracovní místo uvedli správně všichni dotazovaní respondenti, což je 100 %. Na základě stanoveného dílčího cíle č. 2, jsme dospěli k závěru, že dotazovaní respondenti prokazují znalost základních termínů – chráněná dílna, ergoterapie, chráněné pracovní místo. Na otázku, zdali znají ve svém okolí některou chráněnou dílnu označilo možnost ano 128 dotazovaných respondentů. Tady měli možnost v polootevřené otázce uvést název chráněné dílny, kterou znají tuto možnost uvedlo pouze 98 ze 128 dotazovaných respondentů, kteří uvedli možnost ano. Z chráněných dílen

dotazovaní respondenti znají nejvíce Naděje Zlín, tuto dílnu uvedlo 45 respondentů, Slunečnici Zlín uvedlo 23 respondentů, Terpa Uherské Hradiště uvedlo 9 respondentů, Lidumila Uherské Hradiště uvedlo 9 respondentů, Prima styl Staré Město uvedlo 8 respondentů, Elpax Kroměříž uvedli 4 respondenti. Variantu ne označilo 108 dotazovaných respondentů. Z tohoto dotazníkové šetření vyplynulo, že zhruba polovina dotazovaných respondentů zná některou a chráněnou dílnu a její název.

Dílčí cíl č. 3 - Zjistit, které výrobky dotazovaní respondenti kupují, kde je kupují, které služby poskytované chráněnou dílnou využívají a jak jsou s výrobky nebo službami spokojeni?

V rámci dílčího cíle č. 3 jsme si stanovili výzkumnou otázku číslo 3: Které výrobky chráněných dílen dotazovaní respondenti kupují, kde je kupují, které služby chráněných dílen dotazovaní respondenti využívají a jak jsou s výrobky nebo službami poskytované chráněnou dílnou spokojeni?

V dotazníku jsme tyto údaje zjišťovali pomocí položek v otázkách č. 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15. Z dotazníkového šetření nám vyplynulo, že pouze třetina dotazovaných kupuje výrobky chráněné dílny. Tuto možnost označilo 68 dotazovaných respondentů. Možnost ne označilo 168 dotazovaných respondentů, tudíž byli odkázáni pokračovat otázkou č. 12. Na otázku z dotazníku, které výrobky kupují označilo nejvíce proutěné výrobky. Tuto možnost označilo 26 dotazovaných respondentů, kteří kupují výrobky chráněné dílny, možnost textilních výrobků označilo 18 dotazovaných respondentů, kteří výrobky chráněné dílny kupují, mýdla a svíčky měli stejnou úroveň v počtu dotazovaných respondentů, kteří výrobky chráněné dílny kupují. Možnost jiné výrobky neoznačil nikdo z dotazovaných respondentů. Na otázku, kde nejvíce výrobky chráněné dílny kupují, označili možnost na trzích, tuto možnost označilo 28 dotazovaných respondentů, kteří výrobky chráněné dílny kupují, na prodejních výstavách kupuje 14 dotazovaných respondentů, v kamenném obchůdku 15 dotazovaných respondentů, přímo v chráněné dílně 9 dotazovaných respondentů a přes internet pouze 2 dotazovaní respondenti. Jinou variantu neoznačil nikdo. Na položku dotazníku, jak jsou spokojeni s výrobky chráněné dílny, měli dotazovaní respondenti vyjádřit svoji spokojenost jako známkami ve škole. Jedničku označilo 32 dotazovaných respondentů, dvojku 25 dotazovaných respondentů a trojku označilo 11 dotazovaných respondentů. Z toho nám vyplynulo, že dotazovaní respondenti,

kteří kupují výrobky chráněné dílny jsou s těmito výrobky spokojeni velmi dobře. Na položku dotazníku, zdali využívají některou službu poskytovanou chráněnou dílnou odpověděla třetina dotazovaných respondentů ne. Byli tudíž opět odkázáni jako předešlé otázce pokračovat otázkou č. 16. Možnost ne označilo 190 dotazovaných respondentů, možnost ano označilo 46 dotazovaných respondentů. Na otázku, kterou službu chráněné dílny nejvíce využívají, byla nejvíce označena možnost úklidové práce, tuto možnost označilo 27 dotazovaných respondentů, kteří službu poskytovanou chráněnou dílnou využívají, dále označili možnost zahradnické práce, tuto možnost označilo 19 dotazovaných respondentů, kteří využívající služby chráněné dílny. Další možnosti kompletování zakázek, cateringovou službu, vedení účetnictví, balicí službu, hlídání objektů neoznačil nikdo. Na položku dotazníku, jak jsou spokojeni se službami chráněné dílny, měli opět dotazovaní respondenti vyjádřit svoji spokojenost jako známkami ve škole. Jedničku označilo 29 dotazovaných respondentů, dvojku 19 dotazovaných respondentů, trojku označili 2 dotazovaní respondenti. Z toho dotazníkového šetření nám vyplynulo, že dotazovaní respondenti, kteří využívají služby chráněné dílny jsou s jejími službami spokojeni velmi dobře.

Dílčí cíl č. 4 - Zjistit, které výrobky nebo služby by chráněné dílny měli nabízet nebo poskytovat?

V rámci dílčího cíle č 4 jsme si stanovili výzkumnou otázku číslo 4: Které výrobky nebo služby by měli chráněné dílny nabízet nebo poskytovat?

V dotazníku jsme tyto údaje zjišťovali pomocí položek v otázkách č. 12 a 16. Dotazovaní respondenti mohli využít možnosti označení více odpovědí, což využilo 10 respondentů.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce by se chráněná dílna měla zabývat výrobou proutěného zboží, kterou označilo 111 dotazovaných respondentů, dále pak textilní výrobou, kterou označilo 68 dotazovaných respondentů. Možnost jiné zvolilo 12 dotazovaných respondentů a navrhli, že by se chráněná dílna měla zabývat – účetnictvím, ostrahou a zahradnictvím. Naopak služby by měli chráněné dílny nejvíce poskytovat a nabízet úklidovou, tuto možnost označilo 58 dotazovaných respondentů, dále by měli poskytovat kompletování zakázek, tuto variantu označilo 49 dotazovaných respondentů, zahradnické práce označilo 47 dotazovaných respondentů, hlídání objektů označilo 37 dotazovaných respondentů a nejméně bylo označeno provozování kavárny/restaurace 16

dotazovaných respondentů, vedení účetnictví 15 dotazovaných respondentů a balicí službou 14 dotazovaných respondentů. Možnost jiné ne zvolil nikdo.

Dílčí cíl č. 5 - Zjistit, jaké názory týkající se k všeobecné informovanosti o chráněných dílnách dotazovaní respondenti zastávají?

V rámci dílčího cíle č. 5 jsme si stanovili výzkumnou otázku číslo 5: Jaké názory dotazovaní respondenti zastávají k všeobecné informovanosti o chráněných dílnách?

V dotazníku jsme tyto údaje zjišťovali pomocí položek v otázkách č. 17, 19, 20. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že dotazovaní respondenti uvedli svůj názor pro osoby se zdravotním postižením, že potřebují pomoc při nalezení uplatnění pracovního uplatnění. Variantu ano zvolilo 95 dotazovaných respondentů a variantu spíše ano zvolilo 79 dotazovaných respondentů, z čehož nám vyplynulo více než polovina dotazovaných respondentů zastává stejný názor. Variantu ne zvolilo jen 28 dotazovaných respondentů a 34 respondentů nedovedlo posoudit. Na položku v dotazníku, zda mají být chráněná pracovní místa plně podporována dotacemi ze státního rozpočtu uvedli dotazovaní respondenti opět jako v předešlé otázce možnost ano, což je více než polovina, z čehož nám vyplývá, že mají stejný názor. Variantu ano uvedlo 92 dotazovaných respondentů, variantu spíše ano uvedlo 82 dotazovaných respondentů variantu ne zvolilo 14 dotazovaných respondentů, variantu rozhodně ne zvolilo 8 dotazovaných respondentů a 40 dotazovaných respondentů nedovedu posoudit. Na otázku v otázku v dotazníku, zdali hodnotí počet chráněných pracovních míst jako dostatečný z dotazníkové šetření vyplynulo, že více jak polovina dotazovaných respondentů zastává názor, že není dostatek chráněných pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením. Variantu ne zvolilo 78 dotazovaných respondentů, variantu rozhodně ne zvolilo 61 dotazovaných respondentů, 56 dotazovaných respondentů nedovedlo posoudit. Variantu ano zvolilo 14 dotazovaných respondentů a variantu spíše ano zvolilo 27 dotazovaných respondentů.

Závěrem této kapitoly můžeme zhodnotit, že jsme jednotlivé dílčí cíle splnili. Na základě těchto dílčích cílů jsme zodpověděli na stanovené výzkumné otázky. Na hlavní cíl bakalářské práce jsme také dosáhli. Zjistili jsme, že veřejnost Zlínského kraje je málo informována o možnosti nákupu výrobků chráněných dílnách a o službách, které tyto chráněné dílny poskytují. Konkrétněji pouze 68 dotazovaných respondentů z 236 kupuje výrobky chráněné dílny a 46 dotazovaných respondentů z 236 využívá služby, které

chráněná dílna nabízí nebo poskytuje. Můžeme konstatovat, že více než polovina dotazovaných respondentů není dostatečně informována o výrobcích a službách chráněných dílen. Stanovené jednotlivé dílčí cíle a výzkumné otázky se informovaností veřejnosti ve Zlínském kraji o chráněných dílnách věnovaly hlouběji.

4.2 Doporučení pro praxi

V předchozí kapitole jsme shrnuli výsledky výzkumu zaměřeného na informovat veřejnosti ve Zlínském kraji o chráněných dílnách. Jelikož nám z výzkumu vyplynulo, že veřejnost ve Zlínském kraji je málo informována o chráněných dílnách, jejich výrobcích a nabízených službách, dovolíme si navrhnout strategii na prodej a služby poskytované chráněnými dílnami.

Nejprve by si chráněné dílny měli definovat svůj cíl a určit výrobky nebo služby, které budou propagovat. Stručně výrobky nebo služby popsat.

Dále by měli chráněné dílny zhodnotit, zdali jsou výrobky nebo nabízené služby atraktivní pro aktuální trh práce a také zhodnotit postavení výrobků nebo nabízených služeb vůči konkurenci. Toto by měl zajistit management nebo vedoucí chráněné dílny.

Poté připravit podrobnou analýzu výrobků nebo nabízených služeb a stanovit měřitelný cíl, který lze kdykoliv zkontrolovat. Stanovit rozpočet, náklady na zaměstnance, náklady na výrobu, propagaci a také distribuci výrobků nebo nabízených služeb.

Chráněné dílny by měli zvážit, svá prodejní místa. Důležité je, aby byli pro všechny dostupná, sledovat sezónní události – jarní, velikonoční, vánoční jarmarky a sledovali konkurenci.

Co považujeme za velmi důležité je zvolit vhodnou reklamu a její šíření. V dnešní moderní době využít sociální on-line komunikaci (např. Facebook), založit webové stránky a nabízet své výrobky nebo služby pomocí e-shopů.

ZÁVĚR

V bakalářské práci zaměřené na téma informovanost veřejnosti o chráněných dílnách ve Zlínském kraji jsme se v úvodu teoretické části zabývali postavením osob se zdravotním postižením ve společnosti a na trhu práce, popisem zdravotního postižení, termínem ergoterapie a trhem práce. Dále jsme se zaměřili na základě dostupné literatury, které je velmi málo na termín chráněná dílna, její legislativní zakotvení, historii chráněných dílen, charakteristiku chráněných dílen, cíle chráněných dílen a současný stav chráněných dílen.

V praktické části jsme si stanovili hlavní cíl a pomocí dotazníkového šetření zjistili, zda je veřejnost ve Zlínském kraji informována o chráněných dílnách a jakým způsobem by se měli chráněné dílny podporovat. Stanovené jednotlivé dílčí cíle nám pomohli k zjištění podstatných informací, týkajících se chráněných dílen a chráněných pracovních míst. Odpovědi na stanovené dílčí cíle jsme zjistili pomocí stanovených výzkumných otázek. Na základě výzkumného problému, který jsme si stanovili, jsme se rozhodli pro kvantitativní výzkum, který jsme realizovali pomocí dotazníkového šetření. Základním výzkumným souborem byla náhodně vybrána veřejnost ve Zlínském kraji, oslovena pomocí elektronické komunikace.

Hlavním cílem bylo zjistit, zda je veřejnost ve Zlínském kraji informována o chráněných dílnách a jakým způsobem by se chráněné dílny měli podporovat. Na základě tohoto hlavního cíle jsme stanovili dílčí cíle a výzkumné otázky. Odpovědi na dílčí cíle a výzkumné otázky jsme našli v dotazníkovém šetření. Podstatné zjištění pro nás bylo, že veřejnost ve Zlínském kraji je málo informována o chráněných dílnách jejich výrobcích a nabízených službách.

Zhodnotíme-li výsledky výzkumu, které nám ukázali, že sice veřejnost ve Zlínském kraji má povědomí o chráněných dílnách, ale jejich výrobky nebo služby které poskytují jsou pro ně nedostupné.

V naší bakalářské práci se snažíme poukázat na to, že naše společnost vyžaduje, ale i umožňuje změny v přístupu k osobám se zdravotním postižením. Osoby se zdravotním postižením se stali předmětem zájmu politiků, veřejné zprávy, ale i odborné a laické veřejnosti.

Chráněné dílny neboli nově vytvořená chráněná pracovní místa hodnotíme jako optimální řešení nezaměstnanosti pro osoby se zdravotním postižením, které se nemohou uplatnit na trhu práce jiným způsobem, jelikož jejich zdravotní postižení je natolik specifické, že jim neumožňuje pracovní uplatnění na běžném trhu práce. Proto by se měli tato chráněná pracovní místa plně podporovat, nejen dotacemi za státního rozpočtu, ale také prodejem jejich vyrobených výrobků nebo využíváním jejich nabízených a poskytovaných služeb.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] DOLEŽAL, Rudolf, VÍTKOVÁ, Marie. *Zaměstnávání osob se zdravotním postižením: příručka pro zaměstnavatele k projektu OPR LZ3.1*. Brno: Paido. 2007. ISBN 978-80-7315-143-0.
- [2] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Brno: Paido. 2007. ISBN 978-80-7315-185-0.
- [3] HADEDORN, R. *Tools for Practice in Occupational Therapy: A Structured Approach to Core Skills and Processes*. New York: Churchill Livingstone, 2000
- [4] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [5] JELÍNKOVÁ, Jana. *Ergoterapie*. Praha: Portál. 2009. ISBN 978-80-7367-583-7.
- [6] KREJČÍŘOVÁ, Olga. *Problematika zaměstnávání občanů se zdravotním postižením, důchodců, mladistvých a studentů, absolventů škol, žen a dalších kategorií*. Olomouc: Anag. 2009. ISBN 80-7364-277-9.
- [7] KUCHAR, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Praha: Karolinum. 2007. ISBN 978-80-246-1383-3.
- [8] LEIBLOVÁ, Zdeňka. *Zaměstnávání občanů se zdravotním postižením*. Praha: Rytmus. 2005. ISBN 80-903598-1-7.
- [9] MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál. 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.
- [10] NOVOSAD, Libor. *Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním*. Praha: Portál. 2009. ISBN 978-80-7367-509-7.
- [11] NOVOSAD, Libor. *Tělesné postižení jako fenomén i životní realita*. Praha: Portál. 2011. ISBN 978-80-7367-873-9.
- [12] ŠESTÁK, Jan. *Chráněná dílna – nástroj k pracovnímu uplatnění a začlenění lidí se zdravotním postižením*. Týn nad Vltavou: Domov sv. Anežky. 2007. ISBN 978-80-254-0108-8.
- [13] VÁGNEROVÁ, Marie a kolektiv. *Psychologie handicapu*. Praha: Karolinum. 2004. ISBN 80-7184-929-4.

Internetové zdroje:

- [14] ČESKÁ ASOCIACE ERGOTERAPEUTU.
<http://www.ergoterapie.cz/> 2017.
- [15] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ.
<http://www.mpsv.cz/> 2017.
- [16] ZÁKON č. 96/2004 Sb. o podmínkách získání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů.
<https://zakonyprolidi.cz/cs/2004-96/> 2017.
- [17] ZÁKON č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti.
<https://zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>. 2017.
- [18] ZÁKON č. 262/2006 Sb. zákoník práce.
<https://zakonyprolidi.cz/cs/2006-262/> 2017.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AOTA dnešní Americká ergoterapeutická asociace-American Occupational Therapy Association, AOTA

Apod. Apodobně

ČR Česká republika

MPSV Ministerstvo práce a sociálních věcí

Např. Například

s. Strana

Sb. Sbírký

Tzv. Takzvaně

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 – Graf: Pohlaví	33
Obrázek č. 2 – Graf: Věk	34
Obrázek č. 3 – Graf: Nejvyšší dosažené vzdělání	35
Obrázek č. 4 – Graf: Znáte ve svém okolí nějakou chráněnou dílnu.....	36
Obrázek č. 5 – Graf: Chráněná dílna	37
Obrázek č. 6 – Graf: Chráněná dílna se zabývá.....	38
Obrázek č. 7 – Graf: Ergoterapie	39
Obrázek č. 8 – Graf: Kupujete výrobky z chráněné dílny	40
Obrázek č. 9 – Graf: Které výrobky chráněné dílny kupujete	41
Obrázek č. 10 – Graf: Výrobky chráněné dílny kupujete kde	42
Obrázek č. 11 – Graf: Spokojenost s výrobky chráněné dílny	43
Obrázek č. 12 – Graf: Činnost chráněné dílny.....	44
Obrázek č. 13 – Graf: Využíváte služby poskytované chráněnou dílnou.....	45
Obrázek č. 14 – Graf: Využívaná služba chráněnou dílnou	46
Obrázek č. 15 – Graf: Spokojenost se službou poskytovanou chráněnou dílnou.....	47
Obrázek č. 16 – Graf: Které služby by chráněné dílny měly poskytovat	48
Obrázek č. 17 – Graf: Potřeba pomoci osobám se zdravotním postižením při nalezení pracovního uplatnění	49
Obrázek č. 18 – Graf: Podpora chráněných pracovních míst dotacemi ze státního rozpočtu.....	50
Obrázek č. 19 – Graf: Hodnocení chráněných pracovních míst.....	51

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Vývoj nezaměstnanosti na trhu práce.....	15
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dotazník

Jmenuji se Kateřina Darebníčková, jsem studentkou 3. ročníku Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku s názvem „Informovanost veřejnosti o chráněných dílnách ve Zlínském kraji“, jehož výsledky mi budou sloužit jako podklad pro zpracování mé bakalářské práce.

Dotazník je zcela anonymní a zabere Vám jen několik minut. Pokud nebude psáno jinak, vyberte pouze jednu možnost.

1. Pohlaví:

- žena
- muž

2. Věk:

- do 30 let
- 31 let - 45 let
- 46 let – 65 let
- 66 let a více

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- základní
- středoškolské bez maturity (výuční list)
- středoškolské s maturitou
- vyšší odborné vzdělání
- vysokoškolské
v jaké oblasti.....

4. Znáte ve svém okolí nějakou chráněnou dílnu?

- ano.....(uved'te název)
- ne

5. Chráněná dílna je:

- a) obecný název pro dílnu s ochrannou známkou
- b) dílna určená pro práci lidí se zdravotním postižením
- c) dílna, která pouze kompletuje zboží

6. Chráněná dílna se zabývá:

- a) pouze nákupem zboží
- b) pouze prodejem zboží
- c) nákupem a prodejem zboží
- d) pracovním uplatněním pro občany se zdravotním postižením

7. Ergoterapie je:

- a) terapie, při které se využívají zvířata (kočka, pes, kůň)
- b) léčba prací ve smyslu výtvarných a rukodělných technik
- c) profese, která využívá schopnosti jedince pro zvládnání běžných činností s různým typem postižení

8. Kupujete výrobky z chráněné dílny:

- ano
- ne

(pokud uvedete ne, pokračujte otázkou č.12)

9. Výrobky chráněné dílny kupujete které:

(můžete označit více možností)

- a) mýdla
- b) svíčky
- c) proutěné výrobky
- d) textilní výrobky
- e) jiné.....

10. Výrobky chráněné dílny kupujete kde:

(můžete označit více možností)

- a) na trzích
- b) prodejních výstavách
- c) v kamenném obchůdku
- d) přímo v chráněné dílně
- e) přes internet
- f) jiné

11. Jste spokojen/a s výrobky chráněné dílny (oznámkujte prosím jako ve škole)?

rozhodně ano 1 2 3 4 5 rozhodně ne

12. Kterou činností by se chráněné dílny měly zabývat?

(můžete označit i více možností)

- a) výrobou svíček
- b) výrobou mýdla
- c) výrobou proutěného zboží
- d) textilní výrobou
- e) jiné

13. Využíváte služby poskytované chráněnou dílnou?

- ano
- ne (pokud uvedete ne, pokračujte otázkou č.16)

14. Kterou službu poskytovanou chráněnou dílnou využíváte?

- a) úklidové práce
- b) zahradnické práce
- c) kompletování zakázek
- d) cateringovou službu
- e) vedení účetnictví
- f) balící službu
- g) hlídání objektů
- h) jinou.....

15. Jste spokojen/a se službou poskytovanou chráněnou dílnou (oznámkujte prosím jako ve škole)?

rozhodně ano 1 2 3 4 5 rozhodně ne

16. Které služby by chráněné dílny měly poskytovat?

- a) úklidové práce
- b) zahradnické práce
- c) provozování kavárny/restaurace
- d) kompletování zakázek
- e) vedení účetnictví
- f) balící službou
- g) hlídání objektů
- h) jiné.....

17. Potřebují osoby se zdravotním postižením pomoc při nalezení pracovního uplatnění?

- ano
- spíše ano
- nedovedu posoudit
- ne
- rozhodně ne

18. Chráněné pracovní místo je?

- a) místo zřízené Úřadem práce pro osobu se zdravotním postižením
- b) pracovní místo, které provozuje osoba samostatně výdělečně činná
- c) pracovní místo, které je již obsazeno

19. Měla by být chráněná pracovní místa plně podporována dotacemi ze státního rozpočtu?

- ano
- spíše ano
- nedovedu posoudit
- ne
- rozhodně ne

20. Hodnotíte počet chráněných pracovních míst jako dostatečný?

- ano
- spíše ano
- nedovedu posoudit
- ne
- rozhodně ne

**Děkuji za spolupráci a Váš čas.
Kateřina Darebníčková**